Leto XXIV., št. 129 | Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt | Ljubljana, sreda 7. junija 1944 | Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo

Erbitterte Kämpfe an der Küste zwischen Le Havre und Cherbourg

Der angloamerikanische Angriff auf Westeuropa — Feindliche Angriffe bei Rom zusammengebrochen — Weitere deutsch-rumänische Erfolge nordwestlich Jassy

Aus dem Führerhauptquartier, 6. Juni. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In der vergangenen Nacht hat der Feind seinen seit langem vorbereiteten und von uns erwarteten Angriff auf Westeuropa begonnen.

Eingeleitet durch schwere Luftangriffe auf unsere Küstenbefestigungen, setzte er an mehreren Stellen der nordfranzösischen Küste zwischen Le Havre und Cherbourg Luftlandetruppen ab und landete gleichzeitig, unterstützt durch starke Seestreitkräfte, auch von See her. In den angegriffenen Küstenstreifen sind erbitterte Kämpfe im Gange.

In Italien führte der Gegner aus Rom heraus mehrere vergebliche Vorstösse gegen unsere Sicherungen westlich und nördlich der Stadt.

Östlich der Stadt brachen die mit zusammengefassten Kräften während des ganzen Tages geführten feindlichen Angriffe bei und westlich Tivoli nach erbittertem Ringen zusammen.

Jäger und Flakartillerie der Luftwaffe schossen über dem oberitalienischen Raum 8 feindliche Flugzeuge ab.

Im Osten kämpften sich die deutsch-rumänischen Truppen, wirksam unterstützt durch starke deutsch-rumänische Fliegerverbände, nordwestlich Jassy gegen zähen feindlichen Widerstand in harten Kämpfen weiter vor und wiesen wiederholte Gegenangriffe der Bolschewisten ab.

39 feindliche Flugzeuge wurden in Luftkämpfen vernichtet.

Von der übrigen Ostfront wird nur örtliche Gefechtstätigkeit aus dem Kampfraum von Witebsk gemeldet.

In Kroatien haben Truppen des Heeres und der Waffen-SS unter dem Oberbefehl des Generalobersten Rendulic, unterstützt durch starke Kampf- und Schlachtfliegerverbände, das Zentrum der Bandengruppen Titos überfallen und nach tagelangen schweren Kämpfen zerschlagen. Der Feind verlor nach vorläufigen Meldungen 6240 Mann. Ausserdem wurden zahlreiche Waffen aller Art und viele Versorgungseinrichtungen erbeutet.

In diesen Kämpfen haben sich die 7. SS-Gebirgsdivision »Prinz Eugen« unter Führung des SS-Oberführers Kumm und das SS-Fallschirmjägerbataillon 500 unter Führung des SS-Hauptsturmführers Rybka hervorragend bewährt.

Einige feindliche Flugzeuge warfen in der letzten Nacht Bomben auf Osnabrück. Zwei Flugzeuge wurden abgeschossen.

Invazija se je pričela

Izkrcevalne operacije med Le Havrom in Cherbourgom

Berlin, 6. jun. DNB. Dolgo pričakovana invazija Angležev in Severnoameričanov se je pričela v prvih jutranjih urah 6. junija. Ob izlivu reke Seine so pristale čete, pripeljane z letali in padalci. Luko Le Havre je sovražnik ves čas močno bombardiral. Pomorske sile nemške mornarice so pred obalo v ogorčeni borbi z izkrcevalnimi ladjami.

Berlin, 6. jun. DNB. Istočasno z izkrcanjem čet, pripeljanih z letali in padalci na področju ob izlivu reke Seine, s čimer se je pričela angloameriška invazija, so napadli močni oddelki bombnikov okolico Calaisa in Dunkerqua. Nemška letalska obramba se jim je postavila takoj v bran. Sovražnikova izkrcanja se na tem prostoru še niso izvršila.

Izkrcevalne operacije velikega obsega

Berlin, 6. jun. Mednarodni poročevalski urad poroča:

Kombinirane izkrcevalne operacije Američanov in Angležev, ki so se pričele z morja in iz zraka proti evropski zapadni obali v zgodnjih jutranjih urah 6. junija, obsegajo, kolikor se je dalo doslej ugotoviti, ves obalni odsek med Le Havrom in Cherbourgom. Medtem, ko je žarišče izkrcanj čet z letali in s padalci v področju vse Normandije, ter ob najvažnejših izlivih rek v Seinskem zalivu, se vrše med izlivom reke Seine in reke Vire v Atlantik na široki fronti amfibijske operacije velikega obsega, pri katerih sodelujejo poleg velikega števila izkrcevalnih ladij različnih vrst tudi velike edinice lahkih zavezniških pomorskih sil. Pred izlivom reke Seine so opazili 6 težkih bojnih ladij in 20 rušilcev, s katerimi so stopile nemške obalne baterije v takojšnjo borbo. Veliki oddelki padalcev, ki so sodelovali pri prvem napadu na zapadno Evropo z množičnimi odskoki, predvsem ob izlivih rek in v območju najvažnejših letališč na Normandijskem polotoku, so bili medtem že uničeni. Po dosedanjih poročilih je bila med ostalim močno razbita prva angleška padalska divizija.

Berlin, 6. jun. Kratko po polnoči v prvih jutranjih urah 6. junija, v Seinskem zalivu pričeta invazija Angležev in Američanov obsega obalni pas med izlivom reke Orne in Vire. Približno 20 km zapadno od Le Havra so odskočili padalski oddelki. Istočasno so pristali sovražnikovi oddelki in pričeli izkrcavanje. Od ranih jutranjih ur pošiljajo Angloameričani močne ladijske edinice proti obalnemu pasu približno 10 km zapadno od Le Havra. Njihove zaščitnice se nahajajo zapadno od Boulogna. Kot težišče označujejo začasno prostor v okolici Caena. Nemške čete so v ostri borbi z invazijskimi silami.

Berlin, 6. jun. Angloameriške invazijske čete, ki se iz zraka in z morja izkrcavajo na področju Seinskega zaliva, so bile v jutranji zori 6. junija nadalje močno povečane. Med izlivom rek Orna in Vire ležeči izkrcevalni čolni so se zameglili, da bi se tako odtegnili nemški obrambi, ki je takoj nastopila. Močni sovražnikovi letalski oddelki so neprestano bombardirali področje ob izlivu reke Vire. Veliko število težkih bojnih ladij obstreljuje ves čas obalo, da bi s tem omogočili pristanek izkrcevalnih čolnov, ki nastopajo v skupini po 30 do 40 čolnov. Nemške obrambne sile, ki so jih hoteli prevarati z odmetom lutk na področju vzhodno od Orne, so v ostri borbi s sovražnimi padalskimi oddelki in so zajele že precejšnje število angleških in ameriških vojakov.

Berlin, 6. jun. Mednarodni poročevalski urad poroča:

Tako po prostorninskem razširjenju kakor po številu čet se smatra napad Angloameričanov v Seinskem zalivu in v Normandiji, ki se je pričel v prvih jutranjih urah 6. junija kot operacija velikega obsega. Obseg tega izkrcanja je mnogo večji, kakor so bila dosedanja izkrcanja, in se brezdvomno lahko smatra kot prva faza invazije. Operacije zasledujejo brezdvomno dvojen cilj. V prvi vrsti hoče zavezniško vrhovno poveljništvo uporabiti izlive rek med Le Havrom in Cherbourgom, da bi lahko tu v varstvu močnih predmostij izkrcalo nadaljnje napadalne čete s težkim orožjem. Nato bodo na tem področju uporabljeni ameriški in angleški padalski oddelki, predvsem na obeh straneh izliva reke Seine, ob izlivu reke Orne in na spodnjem teku reke Vire, medtem ko se bodo istočasno izkrcavali z lažjimi pomorskimi edinicami pripeljani napadalski oddelki, da bi v sodelovanju s padalci zlomili obrambo atlantskega branika. Razen tega naj bi služili letalski napadi in izkrcavanja z letali v Normandiji, ki so bili doslej izvršeni v veliki meri, na Meno, da bi zavezniki prišli v posest primernih letališč in bi na ta način lahko z veleprevozniškimi in brezmotornimi letali prepeljali nadaljnje čete in težko orožje. Ti oddelki bi imeli potem nalogo Normandski polotok zajeziti proti jugu, in čimprej mogoče zasesti luko Cherbourg. V primeru, da bi napad na trdnjavo Cherbourg uspel, bi lahko zavezniško vrhovno poveljništvo izkrcalo s pomočjo izkrcevalnih ladij nadaljnje napadalne divizije.

Hudi letalski spopadi

Berlin, 6. jun. Anglameriške invazijske čete, ki so v ranih jutranjih urah 6. junija v Seinskem zalivu zapadno od Le Havra pričele napad na francosko obalo, podpirajo močni bombniški in mornariški oddelki. Pred Oistrehmom pri Le Havru, severnozapadno od Cherbourga, operirajo močni oddelki bojnih ladij, križark in rušilcev. Močen veter, megla in dež otežkočajo posebno manjšim s četami in oklopniki naloženim edinicam izkrcavanje. Poizkušajo se zamegliti, da bi se s tem izognili neprestanemu ognju nemške obalne obrambe. Kljub močnim napadom številnih sovražnikovih bombniških oddelkov in kljub najtežjemu ognju sovražnega ladijskega topništva so vse postojanke nemškega atlantskega branika v Seinskem zalivu nedotaknjene in delujejo s polno močjo.

Krvavo darovanje Angloameričanov na povelje Moskve

Berlin, 6. junija. Državni tiskovni vodja dr. Dietrich je na vprašanje nemškega poročevalskega urada glede invazije izjavil naslednje:

Davi ob 5,30 so pričeli naši nasprotniki na povelje Moskve svoje krvavo darovanje, ki so se ga tako dolgo branili. Že tolikokrat napovedani napad zapadnih pomagačev boljševizma na svobodo Evrope se je pričel. Pripravili jim bomo to pot sprejem. Nemčija se zaveda pomena te ure. Borila se bo z vso silo in z neomajno odločnostjo, da bo ohranila Evropo, njeno kulturo in življenje njenih narodov pred navalom barbarov.

Mirno razpoloženje v Parizu

Pariz, 6. jun. Pariško prebivalstvo je zvedelo po radiju prve posameznosti o pristajanju angloameričanov v jutranjih urah 6. junija. Prebivalstvo je sprejelo to vest z vsem mirom na znanje.

Molk na angleški strani

Berlin, 6. jun. Do 9.30 še angleška poročevalska agencija Reuter ni prinesla nobenega svojega poročila o izkrcavanjih v Franciji. Agencija se omejuje le na ponavljanje nemških poročil.

Milan Nedić o pričetku invazije

Beograd, 6. junija. Armijski general Milan Nedić, ki je od 28. avgusta l. 1941 na čelu srbske vlade in ki je prejel od svojega naroda častni priimek »oče Srbov«, je ob pričetku invazije izjavil dopisniku DNB-ja dr. Walterju Gruberju naslednje:

Na vsak način bodo računi Londona, ki smatrajo, da bodo Srbe in Srbijo v zvezi z invazijo povlekli v velik balkanski upor, napačni. Mi vemo, da so nas Angloameričani izdali in prodali boljševikom. Tako obstoja za nas kakor za vse ostale narode na jugovzhodu Evrope le to, da brezkompromisno nadaljujemo protiboljševiško borbo, ki jo vodimo skoro že tri leta z vedno večjim uspehom. Prav v teh dneh so poskušale različne komunistične Titove tolpe prodreti v našo domovino, ali pa se preko našega ozemlja prebiti. Srbski prostovoljski oddelki so odlično sodelovali pri uničenju teh tolp. Naš nadaljnji odgovor na različne grožnje in vabila, ki jih boljševiki in njihovi prostozidarski angleško govoreči »bratje« v zvezi s kričanjem že tako dolgo napovedovane invazije vedno znova in znova objavljajo, je močno povečanje srbskih prostovoljskih oddelkov, ki so se doslej že tolikokrat odlično obnesli. Če groze preko lažnivih radijskih postaj Londona in Kaira, da bodo prišli tisoči padalcev, lahko na to samo odgovorim, da se jim bo postavilo po robu prav toliko tisoč odločnih srbskih borcev. In če nadalje groze, da nas bo 2000 letal povsem izbrisalo z zemeljske površine, potem odgovarjam, da se ne da srbskega naroda s strahovanjem niti uničiti, niti zlomiti ali pa prisiliti k izdaji. Postavili smo se na stran Nemčije in bomo tu vzdržali ramo ob rami boreč se do končne zmage. Invazija prav nič ne spreminja stališča Srbije. Pripravljeni smo storiti vse in žrtvovati vse za dobro našega naroda. Prav tako kakor nemški narod verjamemo tudi mi neomajno v to, da oni, ki v teh preizkušnjah in težkočah vzdrži, reši ne le svoje lastno življenje, marveč tudi bodočnost vsega naroda, da, bodočnost vse Evrope.

Izjava slovaškega min. predsednika Tuke

Bratislava, 6. jun. Min. predsednik Tuka je izjavil, ob pričetku invazije zastopniku DNB-ja dr. Rupertu Schödlu:

Poizkus invazije predstavlja višek angloameriškega zločina izročiti Evropo, zibelko kulture, boljševiškim trumam. Srca vseh pravih Evropejcev so danes pri nemškim vojakih in njihovih zaveznikih na zapadnem vzhodu. Kakor brani danes slovaški vojak ramo ob rami z zvestim bratom v orožju Evropo in obenem svojo lastno domovino, tako je tudi ves slovaški narod pripravljen v veliki odločitvi te trde borbe za obstoj ali neobstoj kontinenta storiti vse, kar je v njegovi vojaški in gospodarski moči, da se zagotovi zmaga. Naša nezlomljiva vera v zmago našega orožja ne temelji le na gotovosti, da je Evropa oborožena in spremenjena v nezavzetno trdnjavo, temveč tudi na tem, da je naša stvar pravična. Če ima svetovna zgodovina sploh kakšen smisel, potem mora biti zmaga na strani Evrope in s tem na strani Nemčije in njenih zaveznikov.

Angloameriški letalski teroristični napadi

Milan, 5. jun. Genova, Savona in Turin so bili zopet cilj anglosaških dnevnih letalskih napadov. V Genovi so bile zadete predvsem stanovanjske hiše v središču mesta, skupno z znamenito zgodovinsko cerkvijo. V Turinu je bila poleg hiš v mestnem središču porušena neka cerkev iz 15. stoletja skupno z neko šolo in cerkvenim dvoriščem. V Savoni so bombe padle na delavska stanovanja, cerkve, naprave javnega skrbstva in hiralnice.

Severna Italija, 6. jun. Genova, Savona in Turin so bili ponovno cilj angloameriških dnevnih strahovalnih napadov. Zopet so bili napadeni predvsem stanovanjski okraji. V Genovi je bila težko zadeta slovita zgodovinska cerkev Delle Vigne, v Turinu razen stanovanjskih okrajev in sredine mesta tudi neka cerkev iz 15. stoletja, ter neka šola in cerkveno dvorišče. Veliko škodo je povzročil tudi strahovalni napad na Savono, predvsem v delavskih stanovanjskih okrajih, na cerkvah, dobrodelnih ustanovah in sirotišnicah.

Ogorčeni boji na obali med Le Havrom in Cherbourgom

Angloameriški napad na zapadno Evropo — Sovražnikovi napadi so se pri Rimu zlomili — Nadaljnji nemško-rumunski uspehi severnozapadno od Jasija

Führerjev glavni stan, 6. jun. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

V pretekli noči je pričel sovražnik napad na zapadno Evropo, ki ga je že zelo dolgo pripravljal in ki smo ga mi že pričakovali.

Po pripravi s težkimi letalskimi napadi na naše obalne utrdbe je pristal na več mestih severnofrancoske obale med Le Havrom in Cherbourgom z letalsko pehoto ter pristal istočasno tudi z morske strani, podprt z močnimi pomorskimi bojnimi silami. Na napadenih obalnih področjih so v teku ogorčeni boji.

V Italiji je izvedel sovražnik iz Rima več brezuspešnih sunkov proti našim zaščitnicam zapadno in severno od mesta.

Vzhodno od mesta so se izjalovili ves dan trajajoči sovražnikovi napadi, ki jih je izvedel z osredotočenimi silami pri Tivoliju in zapadno od njega po ogorčenih borbah.

Lovci in protiletalsko topništvo letalstva so sestrelili nad zgornje-italijanskim področjem 8 sovražnikovih letal.

Na vzhodu so se prebile nemškorumunske čete, ki so jih uspešno podpirali močni nemško-rumunski oddelki letalstva, severnozapadno od Jasija proti žilavemu sovražnikovemu odporu v hudih bojih dalje naprej in odbile ponovne boljševiške protinapade.

V letalskih bojih je bilo uničeno 39 sovražnikovih letal.

Z ostalega vzhodnega bojišča javljajo le o krajevnem bojnem delovanju na bojnem področju Vitebska.

Na Hrvatskem so čete vojske in SS pod vrhovnim poveljstvom generalnega polkovnika Renduliča, ki so jih podpirali močni oddelki bojnih letal, napadle središče skupin Titovih tolp in ga po večdnevnih težkih bojih uničile. Sovražnik je izgubil po dosedanjih vesteh 6240 mož. Razen tega je bilo zaplenjeno številno orožje vseh vrst in številne preskrbovalne naprave.

V teh bojih sta se posebno odlikovali 7. SS planinska divizija »Princ Evgen« pod vodstvom SS Oberführerja Kumma in SS padalsko-lovski bataljon 500 pod vodstvom SS Hauptsturmführerja Rybke.

Nekaj sovražnikovih letal je odvrglo v pretekli noči bombe na Osnabrück. Dve letali sta bili sestreljeni.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 5. jun. Finsko vojno poročilo javlja:

Na Karelijski in Aunuški ožini smo na štirih mestih odbili napade sovražnikovih naskakovalnih čet, ki so bili izvedeni s podporo močnega topniškega in pehotnega ognja. Z ostalih delov kopnega bojišča ni nikakih posebnih poročil.

Naše topništvo je obstreljevalo sovražnikove edinice, ki so se bližale obali Karelijske ožine. Pri tem je potopilo dve manjši ladji.

V letalskih bojih nad Karelijsko ožino smo zbili tri sovražnikova lovska letala.

K angloameriški okupaciji Rima

Berlin, 5. jun. Diplomatski dopisnik DNBja dr. Siegfried Horn piše:

Vkorakanje anglo-ameriških čet v Rim označujejo na nasprotnikovi strani kot velik vojaški in politični uspeh. V nemških političnih krogih opozarjajo glede vojaškega pomena na dejstvo, da se je zasedba Rima izvršila kljub vsem velikobesednim napovedim z večmesečno zamudo in da so si morali nasprotniki izvojevati pot v Rim z ogromnimi žrtvami. Nadalje pravijo, da bi bilo obrambo Rima prav lahko izvesti, da pa so jo Nemci opustili, ker bi predstavljala uničenje nenadomestljivih kulturnih vrednot. Odpoved obrambi Rima dokazuje visok zapadnjaški občutek odgovornosti, ki preveva nemško vodstvo, poleg tega pa dokazuje, da si nemško vodstvo nikakor ne dá določati poteka vojnih dogodkov od sovražnika, zlasti ne v primeru, če bi to predstavljalo zanj prestižen uspeh.

Za politični uspeh, o katerem bi po zavzetju Rima radi govorili na nasprotni strani, pa manjka mnogo pogojev, razen, če ne bodo sedaj razčistili onih težkih vprašanj, ki so jih odlašali do zavzetja Rima in med katere spadajo predvsem odstop Viktorja Emanuela in s tem zvezani problemi.

Na nemško pobudo, naj proglase Rim za odprto mesto, na nasprotni strani doslej niso odgovorili in se kaže po doslej dospelih informacijah, da nočejo več odgovoriti. Podtikanja, da gre očitno za nemški »trik«, dovolj povedo. Očitno sovražnik sploh ni voljan, da bi se poslužil take možnosti, zlasti, ker tudi že od marca letos podvzeta nemška prizadevanja, da bi bil Rim demilitariziran, niso naletela na nikak odmev na nasprotni strani. Poziv anglo-ameriškega poveljnika rimskemu prebivalstvu, naj se z orožjem upre nemškemu zavezniku, označuje uničevalno voljo, ki se na ohranitev nenadomestljivih kulturnih spomenikov prav tako malo ozira kakor na čuvanje civilnega prebivalstva. Rim je nov dokaz za že dovolj znano smer anglo-ameriške strategije.

Berlin, 5. jun. Na posebno vprašanje so izjavili na Wilhelmstrasse, da se je nemški poslanik v Vatikanu v. Weizsäcker zaradi zadnjih dogodkov preselil v Vatikansko mesto. Poudarili so, da je samo po sebi umevno, da bo zastopnik velikonemškega Reicha pri Vatikanu ostal na svojem mestu.

Nemški tisk o predaji Rima

Berlin, 5. jun. O predaji mesta Rima piše »Berliner Börsenzeitung« v članku: »Med Cassinom in Rimom« naslednje: Führerjevo povelje nemškim četam naj se umaknejo na področje severnozapadno od Rima, je značilno za nemško vrednotenje pomena in vpliva evropske kulture. V Londonu pa so obratno v zadnjih dneh pošiljali v svet le platonične besede o ukrepih za zaščito mesta, katerim so seveda takoj pristavili omejitev: »V kolikor jih bo mogoče združiti z vojaškimi nujnostmi«. Prakso dobro izraža proglas generala Aleksandra, ki je pozval rimsko prebivalstvo k oboroženemu uporu proti nemškim četam in se torej ni bal proglasiti najbolj častitljivega kulturnega središča sveta za bojišče. Ako bo Rim, ki nosi že številne rane angloameriškega izvora, dobil še nove, bodo tega krivi izključno Angleži in Američani, ki niso odgovorili na nemško ponudbo z dne 4. junija in so pričeli boj za mostove preko Tibere. Z vojaškega stališča sovražnik pač nima nikakega povoda, da bi slavil zmago. Treba je poudariti, da je rabil polnih 9 mesecev, ki so preteklo od Badoglijeve izdaje, da se je s krvjo in mukami prebil do črte, ki jo je hotel po takratni napovedi doseči z neoviranim zagonom. Kakor ni sovražnik kljub uporabi ogromnih sredstev in žrtev dosegel zaželenega cilja, namreč uničenja nemških divizij, tako se je tudi zmotil v svojem upanju, da bo nemško vodstvo zaradi dogodkov v Italiji oslabilo bojišče na zapadu. Odločilna zmaga se bo izvojevala na onem bojišču, ki prihaja edino v poštev za evropsko odločitev in bodočnost.

»Berliner Nachtausgabe« piše: Na italijanskem bojišču danes obramba posameznih mest ali izvedba prestižnih obrambnih operacij, ki bi zavlekle končni cilj nemških akcij, ne pride v poštev. Poleg tega obstoja v presojanju vojaškega položaja že več tednov popolnoma enako mnenje tako pri Nemcih kakor pri njihovih nasprotnikih. Enako si je bil ves svet že več tednov na jasnem, da bo iz političnih razlogov odločilnega pomena, kako se bo obnašalo nemško in angloameriško vodstvo v trenutku, ko bo Rim v bojni črti. To vprašanje je bilo v zadnjih 48 urah nedvomno odločeno v korist višje morale nemškega vojaškega vodstva. Že več tednov je bilo jasno, da bo prišel Rim z Vatikanom v področje umika. Zato ni za nemško poveljništvo nastal nikak poseben problem. Že sredi novembra, torej še pred prvimi napadi na nemške postojanke severno od Neaplja, ni bil Rim več v območju nemških obrambnih operacij. Kljub izpraznitvi in odhodu nemških čet in kljub ponovnim vatikanskim klicem na pomoč pa je bil prav tako brezobzirno bombardiran, kakor se je svoječasno zgodilo z montecassinskim samostanom ali z vatikanskim eksteritorijalnim ozemljem. Ob koncu pravi »Berliner Nachtausgabe«: Mi smo na Rim pazili, Roosevelt in Churchill pa sta ga nato zopet izpremenila v bojišče.

Berlin, 5. jun. O izpraznitvi Rima piše »Inozemska poročevalska služba«:

Da bi Nemci lahko Rim branili, je izven dvoma. Rim bi bil s svojo lego na sedmih gričih kot središče cestnega in železniškega omrežja in zaradi solidne gradnje svojih starih zgradb najmanje enako primeren za obrambo kakor Madrid ali Stalingrad, seveda s pogojem, da bi branilci računali z njegovim popolnim uničenjem, temu pa se je nemško vojaško poveljništvo odreklo že marca letos, ko je objavilo demilitarizacijo Rima.

Nemškemu vodstvu je izpraznitev Rima prinesla tudi precejšnje prednosti. Prehrana tega mesta sedaj ni več nemška zadeva, temveč bo obremenjevala zavezniške vojaške oblasti. Nemška skladišča živil v srednji in severni Italiji in obenem nemški prevozni sistem bodo bistveno oljašana, na drugi strani pa bo zastavljena sovražnikovim zalogam in njegovim prevoznim sredstvom precej težka naloga. Na podlagi izkušenj iz Neaplja in južne Italije lahko dvomimo, da bi jo mogli uspešno rešiti. Za »osvobojeni« Rim se bo pričelo obdobje, ki bo verjetno Rimljane marsičesa naučilo. Sedaj bodo imeli priliko, da spoznajo uresničenje one točke atlantske listine, ki govori o »miru pred lakoto«. Za Badoglijevo Italijo pomeni prihod zaveznikov v Rim pričetek komaj rešljivih političnih težkoč. Kralj Viktor Emanuel bo moral izpolniti svojo obljubo in odstopiti. Njegov sin bo v najboljšem primeru postal regent, a ne kralj. S tem bo Badoglijeva Italija oropana še one zadnje, čeprav slabe vezi, ki je zaenkrat še držala skupaj prepirajoče se politične skupine in dajala Badoglijevi vladi neko legitimnost. Brez kralja bo kraljevina Italija tudi v južni Italiji prenehala obstojati. Najbolj bo torej zaradi zasedbe Rima trpel sedanji nosilec italijanske krone, ki se je moral zanjo — kar je ironija usode, — zahvaliti že več mesecev samo vojaški premoči onih, ki jih je izdal.

»Inozemska poročevalska služba« ugotavlja ob koncu, da bo predsednik Rosevelt ta dogodek izkoristil za svojo volilno propagando, kar dokazuje dejstvo, da je nocoj po radiju govoril o Rimu.

Finski finančni minister o vojnem položaju

Helsinki, 5. jun. Na 28. zborovanju osrednje zveze finskih potrošniških zadrug je izjavil finančni minister Tanner, da je jasno, da se vsaj za Evropo odločitev vedno bolj približuje. Znak tega je vedno večje intenziviranje vojne. Istočasno se ojačuje pritisk zaveznikov na male narode, ki bi jih radi spravili na pot, po kateri pa nočejo hoditi.

Vloga podeželja v kominternski revoluciji

V vrsti naših člankov, ki pojasnjujejo z analizo socioloških, politično-psiholoških in gospodarskih temeljev izredno dobo v zgodovini našega naroda, ki se razpleta pred našimi očmi, smo napravili pomembne ugotovitve, posebno glede vprašanja krivde, glede vloge meščanstva, glede revolucionarnega mita in glede mednarodnega pomena revolucije. V današjem članku nameravamo na prav tako miren in objektiven način razmotriti **vlogo našega podeželskega ljudstva v kominternski revoluciji pri nas.**

Najprej moramo glede na predmet naših dosedanjih raziskovanj podčrtavati razlike med kmetskim ljudstvom na eni strani in meščanstvom na drugi, in sicer tiste, ki so posebno važne za pravilno presojanje vloge enega in drugega stanu v sodobnem dogajanju. Najprej je treba poudariti, da je bilo **kmetsko delo pri nas najmanj donosno,** ali — če govorimo trgovsko — da daje najslabši zaslužek. Skopa naša zemlja pije neverjetno potu in srka brezobzirno življenjske sile, a daje le skromen pridelek. Kmetska družina, povezana z gruntom, se peha brez prestanka, brez dopustov, brez kakršnegakoli zavarovanja iz dneva v dan in pridobi komaj toliko, da skromno živi. Ne samo, da je bilo naše kmetsko ljudstvo deležno kulturnih, posebno pa civilizacijskih pridobitev, ki so bile za meščana in tudi za delavca že kar naravne pravice njegovega načina življenja, le v skromnem obsegu: odkrito je treba priznati, da je bil naš kmet, posebno na Krasu, edini stan, ki je tudi v mirnih časih zelo skromno živel.

Kmetski življenj, kmetsko delo, kmetski pridelki, kmetski nakupi, da celo kmetska zemlja so bili skoro brez zaščite. Medtem ko so veljale za delavca vsaj minimalne mezde, urejeni delovnik in pa uspešno organizirana obratna in zdravstvena zaščita, medtem ko sta uživala industrija in obrt zaščito v carinah, se spretno urejevala v svojih gospodarskih združenjih ter ju je podpirala država z načrtnimi posegi v to gospodarsko panogo, je naš kmetski človek ostal izven vseh, za te stanove blagodejnih načrtnih ureditev, sam zase, kakor tujec sredi lastnega naroda ,sklonjen nad svojo grudo in ves predan trgovsko sicer nerentabilnemu, a narodno nenadomestljivemu kmetskemu delu.

Če bi se hotel naš kmet ravnati po besedah komunističnega pesnika, da je »upor iz glada rojena besnitev«, potem bi mogel kvečjemu on prvi besneti, ne pa belega kruha siti pokvarjeni sinovi ljubljanskih petičnikov Tega koraka naš kmet ni storil, kajti on ne pojmuje svojega položaja v narodnem občestvu kot pridobitni poklic, ki ga izvršuje, dokler in kakor mu »nese«, marveč se čuti kot **narodni stan,** ki preživlja sebe, svojo družino in svoj narod z neposrednim delom svojih rok na zemlji, ki mu je zaupana. Zemlja in delo na njej mu ni podjetje, mu ni prilika za zaslužek ali celo spekulacijo, marveč je njegova usoda, njegovo visoko poslanstvo, da čuva dediščino svojih očetov kot življenjski prostor za svojo družino in za svoj rod. Zato je razumljivo, da **kmet ni dostopen za politične špekulacije,** kajti njegovo delo na zemlji je izraz večnega odnosa človeka do materezemlje. Ta odnos je pri kmetu takó neposreden, takó naraven in takó preprost, da kmet ne verjame, da bi kateri koli šarlatan mogel storiti s čarobno besedo, da bi njegova njiva rodila, ne da bi jo zoral, da bi jo požel, ne da bi jo bil s sevnico ob boku prehodil od enega konca do drugega in sejal, sejal ... Kmetu daje ta naravni potek njegovega dela tisti **zdravi realizem,** ki ga dela treznega in trdnega. Daje mu tudi **modro ustaljenost** naravno živečega človeka, ki vidi svoj docela od narave odvisni položaj neposredno pred seboj in ga doživlja iz dneva v dan. Nihče ni kriv, če mu njiva ne rodi, razen on sam ali narava; nima izgovorov jalovih slabičev, ki iščejo opravičila za svojo nesposobnost ali lenobo povsod drugje, samo ne v samem sebi. Zato je nedstopen za politično mistiko in špekulacije. Njegovo duhovno življenje je ozko povezano z verstvom, ki mu daje s svojim narodno povezanim bogoslužjem ustaljeno nravno vsebino.

Seveda bi bilo zgrešeno, če bi hoteli gledati na našega kmeta samo z očmi romantičnega pesnika. S tem bi delali v prvi vrsti krivico kmetu, kajti njegova moč je ravno v njegovem zdravem realizmu. Tudi bi bilo napačno gledati na podeželski življenj kot na docela enotno skupino, marveč moramo pravilno prodreti v spoznanje skupin podeželskega ljudstva in po tej poti raziskovati njegovo vlogo v sodobnem dogajanju. Podeželski življenj obsega tri skupine: pravega kmeta, vaškega špekulanta in trško jaro gospodo. Vsaka od teh skupin je odigrala v kominternski revoluciji posebno vlogo.

Pravi kmet tvori jedro podeželskega ljudstva. To je tisti kmet, ki živi s svojo družino na kmetiji, večji ali manjši, in se preživlja pretežno s kmetskim delom. Ta zdravi del našega kmetskega ljudstva je bil iz razlogov, ki smo jih v uvodu nakazali, nedostopen za vsakršne politične špekulacije, posebno pa za vsako politično razbojništvo, kajti ni ga zločina, ki ga kmet bolj obsoja, kakor premišljeni umor. Ravno zaradi te nedostopnosti kmeta se je morala revolucija poslužiti nasproti njemu posebnih metod, kajti zavedala se je, da na eni strani brez kmetskega fanta in moža ne more biti oborožene sile, na drugi strani pa, da ga zlepa zase ne bo dobila. Kako torej »aktivirati« zase svojega — nasprotnika, kmeta kot našega najizrazitejšega predstavnika lastništva, in sicer za cilje, ki so kmetu samemu nasprotni, namreč za — ukinitev zasebne lastnine na zemlji? Propaganda, opremljena z »osvobodilno« masko je bila na kmetih mnogo manj uspešna, kakor po mestih, dasi je bil kmet neposredno izpostavljen vsem zlodelom badoljevske vojaščine. Kmet je namreč že nosil puško in zato dobro vedel, kaj je treba za vojaški uspeh. Spričo takega položaja so izumili komunisti **enoten sistem:** najprej so povsod razglasili »občo mobilizacijo«, ki se ji seveda skoro nihče ni odzval. Nato je bil izvršen drugi del načrta: tolovaji so uprizorili kakršen koli docela nesmiseln (in to dokazuje ravno pravi namen!) oborožen napad na pr. na karabinjersko postajo, na vojaške naprave, na posamezne vojake. Nato so razglasili (kolikor kmetsko ljudstvo ni že poznalo represalij iz lastnih izkušenj, ko so badoljevci streljali starčke, ki so betežni ostali doma, kot »upornike«, panične vesti o tem, kaj čaka vsakogar, ki ne bi bežal. In res! Komunisti so zadeli dve muhi na en udarec: zabeležili so »uspeh v borbi z okupatorjem,« poleg tega pa dosegli svoj pravi namen: kmetski fantje in možje so končno pobegnili v gozd in padli v — njihov objem. **Ti nesrečneži so tvorili pretežno silo tolovajstva iz kmetskih vrst.** Kar pa je moških vendarle ostalo doma, so se morali skrivati: po skednjih, po dimnicah, po kozolcih in nalašč izkopanih jamah. Nanje so uprizarjali komunisti prave pogone, podobno kakor lovci na sužnje pred stoletji v Afriki: lovili so jih ponoči, z zasedami, z grožnjami ali nasilji nasproti svojcem. **Tako se je zdravo jedro našega kmetskega ljudstva razkršilo: en del se je proti volji znašel v gozdu, drugi del se je skrival ali pa javljal v vaške straže in kasneje v domobranstvo, tretji pa je nastopil križevi pot v Padovo, Treviso, na Rab in tam umiral po volji svojih združenih sovražnikov.** Le izprijeni del kmetov se je v gozd zatekel prostovoljno.

Drugo skupino podeželskega življa smo imenovali **vaške špekulante,** to so tisti podeželani, ki imajo morda še kaj zemlje, a ne živijo več z njo in od nje, na pr. nekateri vaški štacunarji, krčmarji; poleg njih spada v to skupino še dolga in pestra vrsta ljudi, na pr. mali vaški obrtniki, prekupčevalci, mehaniki, domov se vrnivše mestne propalice in druge vrste vaških postopačev, kriminalni tipi, posebno tihotapci, vaški kunštnikarji, vaški politikantje, kratkomalo vsa galerija lahkodelcev na vasi, ki ne sejejo in ki ne žanjejo, a vendar živijo. Tem špekulativnim **tipom se je** odprla v kominternski revoluciji nova, edinstvena pot, ki je obetala njihovi zagrenjenosti tolažbo osebnega maščevanja: znašali so se lahko nad vsakomur, s katerim so kdaj trčili na svojih krivih potih. Lahko so komandirali, rekvirirali, likvidirali. Postali so oblastneži najogabnejše vrste: komisarji, komandanti, rabiji, delegati, obveščevalci, terenci ... Konjski tat je postal občinski komisar in naznanil »osvoboditev« z besedami: »Tatvina je odprta!«. Vaška vlačuga je postala šolski referent in govorila, da je ona sedaj tista, ki »ima šole čez, kjer se ne bo več učilo računstvo,« temveč politična propaganda. Na podeželju je zavladala **vaška sodrga: prišli so Dakiji, Corti, Risi in njih tovariši ter so ob navdušenem ploskanju pokvarjenega meščanstva (z varne galerije ljubljanskega bloka) počeli svoje ogabne pokole ter množične rope in požige.** Ris, Dakijev namestnik, je sredi požgane vasi izjavil, da če bi »šlo po mojem, bi vse pobil in vse požgal«. Te skupine se drži največ nedolžne **krvi in od tod je prišlo nad kmeta največ gorja.** Vaška sodrga je bila voljno orodje rdečih eminenc, ki so varno iz ozadja razpletale klobčič svojih pogubnih nakan. Tudi tu, kakor pri meščanstvu, pa velja, da ne smemo posploševati, temveč imamo v mislih samo najslabši, izprijeni del.

Tretja skupina, **podeželska jara gospoda,** predvsem nekateri nižji državni in drugi javni nameščenci in nameščenke, in pa trški magnati (trgovci, gostilničarji in mesarji), je poglavje zase. Tudi v tem primeru gre le za pokvarjence. Kakor se je ta gospoda rinila vedno v prve vrste, kadar se je bilo koristno pokazati, tako je tudi sedaj zavohala sijajno priliko — prav tako, kakor jo je pokazal Cankar v »Hlapcih«. En del zato, ker je hotel biti za vsako ceno tudi »zraven«, drugi zaradi svoje politične zatelebanosti, tretji pa zaradi svoje kar ganljive naivnosti. Vsi so se brez pomisleka oprijeli »boljših« položajev: postali so komisarji najrazličnejših vrst, referenti za to in ono, zaslišavalci, pa poslanci in sodniki. Posebno se je odlikovalo razpaseno potomstvo trške jare gospode, ki mu je kmet smrdel prav tako kakor trdo delo, povsod tam, kjer se je bilo treba izkazati proti »kmetski reakciji«.

Iz te kratke analize izhaja, **da se zdrava večina našega kmetskega ljudstva in podeželja ni dala vpreči v revolucionarni voz. Kolikor pa je bil kmetski človek v te vrste potisnjen, se je skušal čimpreje oprostiti; ne samo to: brž ko je mogel, je prešel v protinapad.** Kmetsko ljudstvo je že zgodaj izpregledalo in seglo odločno in brez pomislekov po **samoobrambi.** Danes nosi vso težo organizirane protikomunistične borbe, ker je trezno in obenem pogumno dovolj, da gre zavestno v borbo za svojo svobodo, za svojo zemljo in za svoja izročila, po katerih je živelo in po katerih hoče živeti tudi v bodoče. V tej borbi je pokazalo ogromne energije. **Izkazalo se je kot zanesljiv čuvar vse dragocene narodne dediščine. Njegove energije, katerih nastavki so bili v preteklosti neredko zadržani, se bodo z vso ustvarjalno voljo in politično zahtevnostjo pojavile v novi dobi našega javnega življenja, ki pride po vojni. V to dobo stopa kmetsko ljudstvo z mirnim ponosom, ker ve, da ga pelje pot v središče slovenskega političnega življenja.**

A. S.

Adolf Hitler je rešil Rim razdejanja

Italijansko mnenje o pomenu predaje Rima

Severna Italija, 6. junija. V italijanskih političnih krogih podčrtavajo o padcu Rima, da je vojaški pomen tega dogodka malenkosten. Pokrajina severno od Rima nudi globoko v Apenine isto obrambno možnost kakor gorata pokrajina južno od Rima. Novih velikih letališč, ki bi nudila velik akcijski radij, sovražnik s tem ni pridobil. Moški poziv Mussolinija ni zgrešil svojega učinka. Boj gre dalje in duševni pretres, ki ga je povzročil padec Rima za italijanski narod, bo imel tudi svoje dobre strani. Posebno uvažujejo v merodajnih italijanskih krogih plemenito zadržanje nemškega vodstva in nemških čet, ki so storile vse, da je bilo Večno mesto obvarovano grozot obleganja, pouličnih bojev in razdejanj. Tem bolj je javno mnenje ogorčeno nad sovražnikovimi izjavami, ki skušajo prikazati padec Rima kot junaško zavzetje in ne priznavajo, da je bilo mesto izpraznjeno na povelje. V severni Italiji pa velja, poudarjajo tukajšnji merodajni politični krogi, zopet stari bojni klic: »O Roma — o morte!«

Milan, 6. jun. Severnoitalijanski tisk se bavi v ponedeljek predvsem s poročilom iz Führerjevega glavnega stana kakor s poslanico Duceja italijanskemu narodu ob izpraznitvi Rima. Komentarji posebno poudarjajo, da je Führer odredil izpraznitev, da bi obvaroval Večno mesto pred vojnimi razdejanji.

List »L'Italia« piše, da je Hitlerjev ukaz, naj ne pride do borb v Rimu, obvaroval mesto pred razdejanji in katastrofo.

Milanski fašistični list »Republicana Fascista« izjavlja med drugim: Čeprav posest Rima po eni ali po drugi strani nima pomena za bojevanje v Italiji in še mnogo manj za izid cele vojne, ima vendar za nas Italijane globok moralen pomen. Rim so branili korak za korakom nepremagani vojaki velikega Rajha. Usoda je hotela, da nismo bili mi oni, ki bi do poslednjega vzdihljaja branili Rim pred invazijo teh novih barbarov. Hujše kazni usoda ne bi mogla dodeliti italijanskemu narodu, sedaj pa kličemo vsem poštenim Italijanom: »Skrijmo našo bol, posvetimo vse sile imperativu zopetne osvoboditve in brez vsakega nadaljnjega obotavljanja se vrnimo nazaj v boj!«

Tudi milanski večerni listi se bavijo predvsem s padcem Rima in s posledicami za Italijane. List »Corriere della Sera« piše pod velikimi naslovi: »Führer je rešil Rim pred razdejanjem, ker je zaukazal četam Rajha, naj se odmaknejo iz Večnega mesta. To je skrajni opomin Italijanom!« V kratkem komentarju piše list nadalje: »Zaradi izdaje je padel Rim v roke sovražnika in mi ga moramo zopet zavzeti. Glejmo resničnosti mirno v oči in podajmo se takoj na delo. Če bomo umrli, bomo umrli za naš Rim!«

Milanski list »La Sera« piše pod velikimi naslovi: »Barbari v Rimu! Vsi k orožju in na delo za obrambo Italije! Maročani, Novozelandci, Abesinci, črnci iz južne Afrike in Američani v Rimu, na vse to ne moremo misliti, ne da bi nas pri tem preveval občutek studa in užaljenosti. Treba je povedati, da je sramota tako velika, da noben Italijan, ki je vreden tega imena, ne more živeti dalje, ne da bi trdno sklenil: Ali oni, ali mi. Rim je bil obsojen že 8. septembra. Rim je bil cena za izdajo in vse, kar je bilo storjenega, da se je zavlekel padec za skoro 9 mesecev, moramo smatrati kot čudež vzdržnosti in hrabrosti. Nič še ni izgubljenega. Te misli morajo biti danes vsakemu Italijanu evangelij. Rim ni padel in ne bo nikdar padel, zaključuje list »La Sera«, kolikor dolgo bo v srcih vseh Italijanov podlaga njihovega upanja.«

Zatvoritev zabavišč v severni Italiji

Severna Italija, 5. jun. Italijansko ministrsko predsedništvo objavlja:

Od danes dalje bodo tri dni zaprta zabavišča v vseh mestih republike. Odpadle bodo vse sportne prireditve. Republikanska Italija si mora nadeti vzvišeni obraz svečanih ur, v katerih se bodo dvignila srca in orožje za osvoboditev domovine.

Angleška opozorila Viktorju Emanuelu

Milan, 5. jun. Zanimivo sliko o miselnosti Angloameričanov podaja neka radijska vest londonskega »Exchange Telegrapha«. Komaj po odhodu nemških čet iz Rima že opozarjajo Viktorja Emanuela, naj izpolni svojo obljubo. »Exchange Telegraph« poroča, da računajo v londonskih diplomatskih krogih, da bo Viktor Emanuel v skladu z odpovedjo izročil regentstvo prestolonasledniku Umbertu. Verjetno bo imelo to za posledico tudi Badoglijev odstop, vendar pa menijo, da bo novi kralj poveril sestavo prihodnje vlade znova Badogliju ter da bodo tudi zavezniki s tem sporazumni. Vsekakor pa bo morala biti nova Badoglijeva vlada drugače sestavljena kakor je sedanja.

Vidimo torej, da je novim »zaveznikom« Viktorja Emanuela in njegove izdajalske klike mnogo na tem, da bi kralj, ki jim je izročil deželo in svoj narod, čim prej izginil s pozornice. Znano je, da so že pred tedni odredili Viktorju Emanuelu, da mora v primeru zasedbe Rima odstopiti in izročiti regentstvo prestolonasledniku. Zavezniške čete so bile šele nekaj ur v Rimu, ko je »Exchange Telegraph« že opozoril izdajalskega kralja na to dejstvo. Tako je Viktor Emanuel s svojimi novimi prijatelji doživel le malo veselja, pač pa je v zameno prejel zahvalo Churchillove okolice.

Bern, 5. jun. »Erchange Telegraph« javlja iz Londona, da se politične izpremembe, ki jih je pričakovati po padcu Rima, ne bodo odigrale v Rimu samem. Tako bodo izročili regentstvo prestolonasledniku Umbertu še v Neaplju.

Tudi maršal Badoglio ne namerava podati ostavke v prestolnici. Uradnemu odstopu bo v ostalem takoj sledil nov mandat Badogliju za sestavo nove vlade.

Inozemski glasovi

Madrid, 5. jun. Istočasno z vestjo o vkorakanju angloameriških čet v Sveto mesto objavlja madridski tisk poročilo, da so se Nemci na izrecno Führerjevo povelje in zato, da bi preprečili uničenje Rima, umaknili na ozemlje severnozapadno od mesta. Ta sklep nemškega vodstva je naletel pri španskem narodu in v odločilnih vladnih krogih na veliko zadovoljstvo. V Madridu priznavajo, da je Nemčija z umaknitvijo čet napravila evropski kulturi in chranitvi njenih zgodovinskih spomenikov veliko uslugo in da je sedaj odvisno od Angloameričanov, ali bodo upoštevali nemško pobudo in smatrali Rim za odprto mesto.

Postopanje nemškega vodstva je v Španiji bistveno ojačilo prepričanje, da nemška vojska tudi ni bila kriva za uničenje zgodovinskih spomenikov v prejšnjih bojih v Italiji in da je trenutno usoda Rima izključno v rokah angloameriške odločitve. Vojaški pomen zasedbe Rima po madridskem mnenju ni velik. Komentarji tiska opozarjajo, da so Angloameričani že pri izkrcanju v Severni Afriki 18. novembra l. 1942 izjavili, da bodo o Veliki noči l. 1943 v Rimu, ter da je razmeroma maloštevilnim nemškim oddelkom v junaških bojih uspelo vsiliti sovražniku počasen tempo ter mu prizadeti izgube, ki niso v nikakem razmerju z doseženimi cilji. Zato je vojaška vrednost zasedbe Rima skoraj enaka ničli in tudi politični pomen te okupacije je še precejšnjo vprašanje.

Amsterdam, 5. jun. »Izgleda, da se zavezniško vrhovno poveljništvo najbrže ne bo sporazumelo z nemškim predlogom, naj smatra Rim za »odprto mesto«, pravi v svojem komentarju današnji »Times«.

Tokio, 5. jun. Zastopnik vlade je dejal na konferenci inozemskega tiska, da predstavlja napoved Nemčije, da bo storila vse, s čimer bo lahko preprečila uničenje Rima, »naravnost svež vetrič v dušečem ozračju, ki ga je ustvarilo brutalno bojevanje protiosnih sil«. Zastopnik je dejal, da bi Nemčiji očividno koristilo, ako bi izkoristila italijansko glavno mesto z vsemi obrambnimi možnostmi za bojišče, kljub temu pa so se na nemški strani odpovedali strateškim prednostim. Zato je treba tem bolj ceniti to postopanje. Dejstvo, da postavljajo nemški zavezniki dostojnost nad vse ostalo, bo tudi japonskemu narodu služilo kot nov vir njegove moči.

Budimpešta, 5. jun. V »Esti Ujsagu« piše poslanec Franc Reniss:

V boju za obrambo človeške kulture je premagala Nemčija Anglosase z veliko premočjo, ker je v interesu rešitve rimskih kulturnih vrednot žrtvovala vojaške prednosti. Dogodki zadnjih tednov so pokazali, da bi Nemci lahko branili vsako ped zemlje, ako ne bi hoteli zaščititi Rima. Prav zaradi tega ni napad na Rim nikak dokaz zavezniške vojaške moči, temveč mnogo bolj izraz njene slabosti in napačnih računov. Večno mesto se mora za to, da je bilo rešeno, zahvaliti zgolj in edino plemenitemu ukrepu Adolfu Hitlerja, ne pa Anglosasom.

Stockholm, 5. jun. Dočim smatra ves civilizirani svet nemški predlog glede priznanja Rima za odprto mesto kot dokaz, kako si prizadeva Nemčija, da bi rešila človeštvu kulturne vrednote, pravi »Timesov« dopisnik, da je ta širokopotezni predlog »značilen za nemško prevzetnost«.

Nemci vajeni takih izbruhov in žalitev z angleške strani se ne čudijo, ako pri Angležih niso naleteli na drugačen odgovor, toda »Timesovemu« dopisniku in vsem, ki so njegovega mnenja, bi radi dopovedali: Ako ne bi bili hoteli Rima izpraznit, potem bi angloameriške armade kljub vsej premoči še vedno stale pred mestom. Ker pa smatrajo Rim za središče najstarejše evropske kulture, so se odrekli vsakemu vojaškemu prestižu in v rimskem primeru ravnali po istih razlogih, ki so vodili nemško poveljništvo, da častitljivega montecassinskega samostana ni vključilo v bojno področje. Prav tako kakor so se pri Monte Cassinu ozirali na nenadomestljive kulturne vrednote in jim podredili vojaške koristi, tudi Večnega mesta niso hoteli spremeniti v bojno polje, dejstvo pa, da »Times« vse to označuje kot »prevzetnost« dovolj jasno označuje angleške vladne kroge in Churchillovo okolico, katerih glasilo je »Times«.

Vdor v Titov glavni stan

Berlin, 6. jun. Mednarodni poročevalski urad je objavil:

Na hrvatskem področju so bile te dni uspešno izvedene važne operacije proti Titovim tolpam. Uspeh te akcije je predvsem v tem, da se je posrečilo uničiti posebne oddelke tolovajskega maršala oziroma jih tako temeljito razbiti, da so izgubili vso svojo bojno moč. V glavnem je bila uničena pri tem nenadnem nemškem napadu tudi vsa Titova telesna straža.

Nemškemu vodstvu je bilo že dalj časa znano, da se v nekem neprehodnem gorovju na Hrvaškem nahaja višji poveljniški štab boljševiških tolp na jugovzhodu, ki ga ščiti sama Titova telesna straža skupno z deli 1. in 6. boljševiške tolovajske divizije. Po skrbnih izvidniških akcijah je bil izvršen presenetljiv napad, pri katerem so se najprej padalci SS oddelkov polastili nekega važnega kraja. Istočasno je več SS oddelkov skupno s četami planinskih lovcev koncentrično prodiralo proti dotični točki. Težavno ozemlje je bilo kljub deloma žilavemu odporu temeljito očiščeno, tako da so izgubili boljševiki okrog 6000 mož, od tega nekako 3000 mrtvih. Nadalje je značilno dejstvo, da je bilo v tolovajskem štabu zasačenih 20 angleških in ameriških častnikov, ki so v boju vsi padli. Poleg velikega plena orožja in streliva je treba predvsem omeniti mnogo večinoma nepoškodovanih radijskih aparatov. Zajete je bilo tudi precej živine.

Da so na zavezniški strani bojem za to tolovajsko središče pripisovali poseben pomen, nam kaže izredno intenzivna podpora, ki so jo nudila tolovajem ameriška in britanska bombniška, lovska in oskrbovalna letala.

Toda vsa pomoč letalskih sil ni mogla preprečiti razbitja in uničenja tolovajskega središča na Hrvaškem. Uspeh akcije je tem večji, ker so bile kljub deloma izredno hudim bojem nemške izgube izredno nizke.

Berlin, 6. jun. Komunistične tolpe na zapadnem Balkanu so v srednje-slavonskih gorah izgubile v preteklem tednu v enem samem dnevu 674 ljudi.

Letalski napad na Split

Zagreb, 5. jun. Angloameriška letala so 3. junija dvakrat napadla mesto Split. S strojnicami so streljala na prebivalstvo. Doslej so našteli 300 smrtnih žrtev, večinoma žena in otrok.

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Zuweisung vom Roggenmehl und Kaffee-Ersatz

Genossenschaften und Händler in Laibach, die noch nicht genügende Mengen vom Roggenmehl und Kaffeeersatz für den Monat Juni bekommen haben, beheben beim »Prevod«, Novi trg 4/II, Anweisungen in nachstehender Reihenfolge: am Mittwoch, den 7. d. M. Händler mit den Anfangsbuchstaben von M—Ž und am Freitag, den 9. d. M. von A—L.

Fette und Seife werden nachträglich angewiesen.

Händler, die Tomatenpulpe in Prevodlager zurückgestellt haben, beheben das Geld bei der Lagersektion des »Prevod«, Novi trg 4/I, Zimmer 1.

Obvestila »Prevoda«

Nakazovanje ržene moke in kavnega nadomestka

Zadruge in trgovci v Ljubljani, ki niso dobili še zadostne količine ržene moke in kavinih nadomestov za junij, naj dvignejo pri Prevodu, Novi trg 4/II, nakazila po naslednjem redu: v sredo, 7. t. m., trgovci z začetnicami M—Ž in v petek, 9. t. m., trgovci z začetnicami A—L.

Maščobe in milo bomo delili naknadno.

Trgovci, ki so vrnili paradižnik v Prevodova skladišča, naj dvignejo denar pri skladiščnem odseku Prevoda, Novi trg št. 4/I, soba 1.

Gospodarstvo

Premije za delavce in kmete v Srbiji

Srbija in Banat zavzemata po izvršeni obnovi važno vlogo v evropskem vojnem gospodarstvu. Zlasti banatski kmetje izvršujejo že vrsto let z vzgledno vnemo svojo dolžnost. Tudi številne občine v Srbiji so pokazale pri oddaji presežkov proizvodnje prav zadovoljive rezultate. Proizvodnja rud in premoga v Srbiji se je prav tako dvignila. V priznanje zaslug v borbi za gospodarsko neodvisnost Evrope bodo v bodoče kmetje in delavci, ki se posebno odlikujejo, dobili nagrade v obliki premij. Šef vojaške uprave v Srbiji Neuhausen je pravkar odredil, da se uvede sistem premij za delavce in kmete, ki se odlikujejo z delom v vojno važnih obratih ali pa s povečano oddajo pridelkov. Nov sistem premij bo omogočil kmetom in delavcem, da si lahko po normalnih cenah kupijo številne predmete dnevne potrošnje. V vojnem gospodarstvu je neizogibno, da se mora proizvodnja potrošnih dobrin omejiti v korist oboroževalne proizvodnje. Zato so tudi pri oskrbi prebivalstva v Srbiji z orodjem in drugimi predmeti nastale težkoče. Sistem premij bo sedaj omogočil onim, ki bodo prejeli premije, da si take predmete nabavijo.

V prvi vrsti bodo premirali oddajo živine preko dolžnostne oddaje, in sicer v obliki nakaznic za nakup blaga. Za 100 kg žive teže bodo priznali 40 točk. Pri svinjah bo znašala premija za vsako svinjo preko dolžnostne oddaje 30 točk. Poleg tega so določene kakovostne dodatne premije, in sicer za govejo živino razreda A 60 točk in za živino razreda B 30 točk za 100 kg. Za svinje v teži preko 135 kilogramov bo znašala dodatna premija 30 točk. Premirali bodo tudi oddajo svinjske masti v času od 1. junija do 31. avgusta v višini 2 točk za kilogram masti in 1 točke za kilogram tehničnih maščob. V sistem premij bodo vključili tudi oddajo drugih kmetijskih pridelkov, surovih kož in volne. Pri oddaji volne preko predpisane količine bodo za vsak kilogram volne priznali 20 točk. Posebne storitvene premije bodo dobili delavci v rudnikih. Kdor bo na mesec delal več kakor 20 delovnih dni v rovu, bo prejel za vsak dan v rudniku 24 točk, v premogovniku pa 16 točk.

Nakaznice v obliki točk bodo izdane v dveh vrstah z napisom »V« za nakup potrošnih dobrin in z napisom »T« za nakup tekstilnega blaga in čevljev. Potrebne količine tekstilnega blaga, delovnih oblek, srajc in nogavic so že na razpolago. Prav tako je pripravljeno drugo blago (lonci, noži, posoda, orodje, itd.). Za delovni jopič ki stane sedaj v Srbiji okrog 2000 dinarjev, bo treba oddati 120 točk, za hlače ki stanejo 1600 dinarjev, pa 100 točk. Blago bodo oddajale posebne trgovine. Take trgovine so v Banatu že otvorjene, v Srbiji pa bodo otvorjene do konca junija.

GOSPODARSKE VESTI

= **Gospodarske vesti iz Hrvatske.** Statistika o potrošnji alkoholnih pijač v Zagrebu za preteklo leto nam kaže, da se je potrošnja vina v zadnjih letih zmanjšala, narasla pa je potrošnja žganja in piva. Navzlic temu je potrošnja vina v Zagrebu še vedno prav znatna. Lani so potrošili v Zagrebu povprečno na prebivalca 28.2 litra vina, 3.1 litra žganja in 14.8 litra piva. Celotni konsum alkoholnih pijač je znašal 20.8 milijona litrov. — Zagrebški župan je te dni izjavil, da je oskrba Zagreba s krušno moko zasigurana do prihodnje letine. Zagreb potrebuje na dan 6 vagonov moke. Odkar so v Zagrebu na trgu dopustili prosto trgovino se je dovoz živil v mesto precej povečal. Cene sočivju in raznim pridelkom, ki so bile prvotno visoke, so medtem občutno popustile. Tudi ponudba mesa, masla in mleka je sorazmerno znatna. Mestna občina namerava zaradi stabilizacije cen otvoriti vrsto mesnic, ki bodo imele stalno na razpolago sveže meso po primernih cenah. — Pred dnevi je kmetijsko ministrstvo prejelo veliko pošiljko modernih plugov iz Nemčije. Te pluge bodo razdelili kmetom, predvsem v onih področjih kjer uporabljajo še lesene pluge. Nemčija se je zavezala, da bo letos dobavila Hrvatski v cloti 10.000 plugov. — Hrvatsko finančno ministrstvo je izdalo naredbo, s katero se zvišajo nekateri državni davki, in sicer od 1. januarja t. l. naprej. — Združenje trgovcev za mesto Zemun in za okoliški okraj poroča, da je bilo lani ustanovitveno gibanje prav živahno. Na področju mesta je bilo lani ustanovljenih 60 novih tvrdk, v okolici pa 10.

= **Racioniranje oblačilnih predmetov v Turčiji.** Turška vlada proučuje načrt za uvedbo racioniranja oblačilnih predmetov, ki naj omogoči pravilno preskrbo prebivalstva z oblačili. Tako racioniranje se da v Turčiji tem lažje izvesti, ker odpade 80% proizvodnje tkanin na državne tekstilne obrate.

Naročajte romane DK!

Kronika

* **Škotski major proti židovskemu izpreminjanju imen.** Alestair Zenzies iz Aberdeena se pritožuje v dopisu »Sunday Timesu«, da Židje zakrivajo svoja prava imena, ter zahteva zaradi tega takojšnjo izpremembo angleškega zakona o osebnih imenih. Major pravi, da nobenemu pametnemu Angležu ne bi padlo v glavo, da bo svoje ime izpremenil n. pr. v Rosenblum. Toda, ako bi Mister Samuel Rosenblum rad bolje zaslužil s škotskim whiskyjem, mu nihče ne more preprečiti, da plača deset funtov ter dobi uradno dovoljenje, da se sme v bodoče imenovati Buchanan Haig ali Grant.

* **Laži o kardinalu Ascalesiju.** Vatikanski krogi odločno demantirajo vest, da je izdal neapeljski nadškof kardinal Ascalesi poziv, naj Italijani zbirajo denar za upornike v Srednji in Severni Italiji. Neapeljski kardinal ni nikoli izdal takšnega ali sličnega poziva.

Knjižna tombola Zimske pomoči

Dobitniki naj dvignejo svoje dobitke v oddelku za tombolo v Gradišču št. 2 med uradnimi urami od pol 8. do pol 14. ure.

Tombole so zadele št. tablic: 65, 982.
Petorice so zadele št. tablic: 880, 916.
Četverke so zadele št. tablic: 317, 464, 808.

Trojke so zadele **št. tablic: 173, 821,** 954.

Dvojke so zadele **št. tablic: 50, 169, 239,** 398, 437, 484, 500, 532, 542, 584.

Iz Ljubljane

u— **Nov grob.** Po hudem trpljenju je preminila ga. Zdenka Gspanova, rojena Košak. K večnemu počitku jo bodo spremili v sredo ob 15. iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Užaloščenim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Pod pokroviteljstvom prezidenta Ljubljanske pokrajine, div. generala Leona Rupnika** prirejeno umetnostno razstavo akad. slikarja prof. Mateja Sternena lahko vsak dan od 8. zjutraj brez opoldanskega odmora do mraka obiščete v **Jakopičevem paviljonu v Tivoliju. Obisk slehernemu nujno priporočamo, ker dela tega najpomembnejšega živečega domačega mojstra resnično pomenijo vrhunec današnjega portretnega slikarstva. Upoštevajte tudi, da je dohodek razstave namenjen Socialni pomoči.**

u— Obveznega **cepljenja proti tifusu se udeležuje** veliko število ljudi, kar priča, **da se** ljudje zavedajo pomena zavarovanja proti obolenju na težki nalezljivi bolezni. Zamudniki imajo še priliko, da pričnó s cepljenjem današnjo sredo. Po končanem obveznem cepljenju bo cepljenje za one, ki se ga bodo udeležili, prostovoljno.

u— **Kratek vremenski preobrat. Po oblačnem** dopoldnevu se je vreme v ponedeljek proti večeru zjasnilo in nam je spet toplo sijalo sonce. Živo srebro je doseglo 26° C. Ponoči je sijala luna, toda barometer je nepričakovano naglo padal in v torek zjutraj smo se zbudili pod sivim **zračnim nebom, že je jelo kapljati. Dopoldne so se nad Ljubljano sprostili črni oblaki, ki so obetali najhujše. K sreči pa je sledil le kratek naliv. Bil bi lahko še nekoliko izdatnejši. Glavno pa je, da ni bilo toče. Kmalu po nalivu se je začelo vreme spet vedriti in že je spet posijalo sonce. Soparica — že zgodaj zjutraj smo beležili 11° C — je ostala. Verjetno bodo sledile še nadaljnje vremenske nevšečnosti. Te zlasti ne bodo ustregle koscem, ki so začeli v ponedeljek pridno podirati travo.**

u— **Novi jez v Ljubljanici,** nekoliko niže od Čevljarskega mosta, nima srečne usode. Zgradili so ga pred dnevi iz gramoza, da bi zadržana voda lahko služila gasilcem v primeru kake nepričakovane nesreče. V pretekli noči pa je vrhnja plast sredi jeza popustila in je voda spet svobodno drla dalje po strugi. Treba bo torej nujnega popravila, obenem pa je gradnja tega jeza zanimiva preizkušnja za nadaljnje morebitne podobne gradnje jezov v Ljubljanici.

u— **Paradižniki in fižol v stročju v Ljubljani.** Kljub vojni in z njo zvezanimi prometnimi težkočami v Ljubljani nismo ravno na najslabšem glede uvoza zgodnjih pomladanskih pridelkov. Najprej so po stari navadi prišle manjše pošiljke češenj in graha v stročju potem je začela prihajati zgodnja rdeča pesa in druga povrtnina. V ponedeljek pa smo dobili, zaenkrat še bolj za vzorec, prve paradižnike in fižol v stročju. Upajmo, da bo v prihodnjih dneh kaj več tega blaga naprodaj in seveda po zmerni ceni.

u— **Mladinski in šolski zbor Glasbene Matice** bosta nastopila pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča na javni produkciji, ki bo v ponedeljek 12. t. m. ob pol 7. uri zvečer v veliki filharmonični dvorani. Najprej bo zapel mladinski zbor nekaj a capella zborov in s spremljevanjem klavirja, nato več mešanih zborov in odlomke iz »Mrtvaškega ženina« šolski zbor. Vmes bo nastopil absolvent višjega oddelka glasbene šole pianist Gojmir Demšar. Podrobni spored v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Državna učiteljska šola v Ljubljani.** Državna učiteljska šola priredi v ponedeljek 12. junija ob 18.30 uri glasbeno akademijo v opernem gledališču.

u— **Stalna izpitna komisija za profesorske izpite** v Ljubljani poziva gg. kandidata, da se javijo čimprej za polaganje profesorskega izpita, ne glede na to, da li imajo domačo nalogo že napravljeno ali ne. Kar se tiče nadaljnjega izpitnega postopanja, bodo gg. kandidati pravočasno obveščeni po časopisju.

u— **Ravnateljstvo II. moške realne gimnazije v Ljubljani** (Rakovnik) sporoča, da bo sprejemalo **prošnje za sprejemni izpit** v I. gimnazijski razred dne 20. in 21. junija od 8. do 12. v ravnateljevi pisarni. K izpitu bodo pripuščeni učenci, rojeni v letih 1931, 1932, 1933 in 1934. Za vpis mora prinesti vsak učenec spričevalo o dovršenem 4. razredu ljudske šole, krstni list, kolek za 4 Lire za prošnjo, ki jo dobi pri šolskem služitelju. Sprejemni izpiti bodo 26. junija ob 8. uri. Natančna navodila so objavljena na hodniku šolskih prostorov.

u— **Mestni trošarinski oddelek v Lingarjevi ulici št. 1-I,** zaradi snaženja uradnih prostorov ne bo posloval za stranke v petek 9. in v soboto 10. t. m.

u— **V Ljubljani deluje 8 zdravstvenih zavodov.** Prejeli smo: Pod tem naslovom ste v vašem cenjenem listu z dne 25. maja 1944 objavili, da je bilo pri zdravstvenem delu konec preteklega leta zaposlenih poleg drugih oseb tudi 28 zdravstvenih pomočnikov. Pripominjam, da je sedaj v Ljubljani zaposlenih pet zdravstvenih pomočnikov in sicer: 2 na Higienskem zavodu, 1 na mestnem fizikatu in 2 na tržnoveterinarskem uradu mestnega županstva. Ker v članku niso navedene diplomirane zaščitne sestre, se jih je gotovo zamenjalo z zdravstvenimi pomočniki.

u— **Graška Tagespost** prinaša odslej dvakrat tedensko **poročila iz Ljubljane!**

u— **Vklenjena mladost je mladinska** povest znanega pisatelja **Lojzeta Zupanca.** Je vsebinsko preprosta, zato pa tem bolj prisrčna in prepričljiva v svoji plemeniti vzgojni tendenci. Dejanje povesti se odigrava v polpreteklem času na Pobrežju, delavskem naselju na obodu Maribora, in obravnava življenje dvojčkov Justina in Olgice, vklenjeno v težke verige socialne bede, rodbinskih nesreč in pomanjkanja. Pisatelj Lojze Zupanc je v tej knjigi postavil z nevsiljivo tendenco mlademu človeku vzgojni vzgled: Delaj, bojuj se z življenjem, bodi odločen in pošten, pa boš dosegel cilj! Knjigo je ilustriral Milko Bambič, založila pa jo je knjigarna Tiskovne zadruge.

u— **Vljudno obveščamo cenj. stranke,** da imamo delovne ure od 6. do 14. ure. Krojaštvo Križaj-Ogrin, Škofja 6.

u— **Darilo slepcu.** Industrijec in trgovec na Starem trgu g. Olup je poklonil obubožanemu in slepemu mladeniču novo obleko. Tvrdka Zajc iz Stritarjeve ulice je istemu mladeniču podarila nova črna očala. Obema dobrotnikoma iskrena hvala!

u— **Naočnike** je pozabil nekdo v nedeljo v mestni dvorani na rotovžu pri žrebanju tombol Zimske pomoči. Dobi jih pri hišniku.

Obvestila Slovenskega Rdečega križa

Bolničarski-samarijanski tečaj

Slovenski Rdeči križ bo priredil skupno z vodstvom mestne zdravstvene protiletalske službe nov bolničarski-samarijanski tečaj za delovoljne, telesno, duševno in moralno za važno službo Rdečega križa sposobne osebe moškega in ženskega spola, ki še niso več ko 45 let stare. Tečaj se bo pričel 12. junija, predvidoma v dvorani mestnega županstva, kjer bodo predavanja ob ponedeljkih, torkih, sredah in petkih, vsakokrat ob 18. uri. Tečaj bo predvidoma zaključen konec julija ali v začetku avgusta, ko bodo tečajniki napravili predpisani bolničarski izpit.

Prijave sprejema Slovenski Rdeči križ v času uradnih ur od 7. do vštevši 10. junija v svojih prostorih, Marijin trg 5. Obenem s prijavo je treba predložiti na vpogled osebna izkazila in podpisati izjavo, da bo vsak absolvent tečaja prostovoljno sodeloval v času potrebe v službi Slovenskega Rdečega križa in zdravstvene protiletalske zaščite ter se podrejal odredbam vodstva.

*

Poziv. V poizvedovalnem oddelku Slovenskega Rdečega križa, Marijin trg 5, naj se pri referentu III zglase naslednji: Kajfež Tonči, trafikant Novak, svojci pok. Tatiča Andreje ali njegovi znanci, Uršič Olga, Zadel Marica in Pauletič Polda.

S Štajerskega

Vzorne storitve štajerskih kmetov. V nemških listih beremo pohvalo 83letnega kmeta Andreja Leitgeba iz Edelsbacha pri Feldbachu, ki je obdelal 15 ha svojega posestva namesto sina, ki se mudi v vojaški službi. Nič manj se ni izkazala kmetica iz iste občine Johana Rodlerjeva, ki je obdelala s pomočjo domačih žensk 33 ha razsežno posestvo. Tudi iz njene hiše so vsi moški pri vojakih.

Nagradni natečaj za času primerna krstna in poročna darila je bil te dni zaključen. Tečaj je razpisal Heimatbund v Mariboru. Poslanih je bilo več zamislekov. Prvo nagrado v poklicni stroki je dobila tvrdka H. Karbeutz iz Maribora za kaseto s fotografskim albumom »Naše dete« in z mapo za listine. Med laiki pa je dobil prvo nagrado Orehofsky iz Maribora za posebno lepo izdelano oblekco v nemškem slogu.

Smrt na vzhodnem bojišču. Na vzhodnem bojišču je padel 24letni Rafael Jan iz Celja. Prav tako je padel na vzhodu podčastnik Franc Osek, odlikovanec z redom za narviške borce.

Glasbena produkcija v Cmureku. V Cmureku se je vršilo te dni javno tekmovanje godbenikov na pihalne instrumente iz radgonske okolice. Na sporedu so bile v prvi vrsti štajerske pesmi, plesi in slične glasbene produkcije. Vodstvo tekem je bilo v rokah okrožnega šolskega ravnatelja Oskarja Seiferta iz Radgone.

Državna glasbena visoka šola iz Gradca se mudi četrtič v taborišču v Rogaški Slatini. Taborenje traja od 1. do 6. junija. Gojenci in učitelji izpopolnjujejo vso tisto snov, ki je niso mogli med letom predelati. Obenem se posvečajo sportu, zlasti plavanju, in proučevanju ljudskih plesov. Dnevno prirejajo koncert za vojne poškodovance in otroke iz ogroženih mest.

Iz Trsta

Smrtna kosa. Dne 2. junija so umrli med drugim v Trstu 78 letna Ana Možina, vd. Carli, 68 letni Avguštin Metliha, 87-letna Ana Botegeljc vd. Dolinar in Marija Pija Polak.

Himen. Te dni so se poročili v Trstu pomorski strojnik Anton Spangaro in gospodinja Lidija Zavadlal, krojač Franc Pertot in gospodinja Judita Brajnik, trgovec Jožef Gorun in gospodinja Sonja Zidar, delavec Peter Sigulin in gospodinja Marija Pavlišič, mehanik Ivan Čekada in šivilja Lidija Furlan.

Posmrtna slikarska razstava. Lani je umrl bolognski slikar Emanuel Brugnoli. Sedaj pa so zbrali v Trstu nekatera najboljša pokojnikova dela in jih razstavili v prostorih tržaške umetnostne galerije.

Težka nezgoda v Trebčah. 42 letna Valerija Marinič e je pred meseci preselila s svojim možem in tremi sinovi iz Opčin k svoji materi v Trebče. Te dni pa sta se Mariničeva odločila, da se vrneta nazaj na Opčine. Pri selitvi se je Mariničevi pripetila težka nesreča. Med nakladanjem pohištva na avtokar se je oprla na ograjo hodnika, ki pa je popustila. Nesrečna Valerija Marinič se je pred meseci preselila obležala s počeno lobanjo in poškodbami po vsem telesu. Prepeljali so jo v tržaško bolnišnico in je njeno stanje precej resno.

Nezgoda mlade artistke. Med vajami v gledališču Fenice v Trstu se je ponesrečila 20 letna artistka Lidija Tati iz Kapitolske ulice št. 2. Padla je z višine in dobila več poškodb po telesu. Prepeljali so jo v tržaško bolnišnico, kamor se je zatekel tudi 25 letni delavec Paskval Škijavon iz Crispijeve ulice 56. Prišel je pod voz in obležal s številnimi poškodbami po vsem telesu.

Ponesrečenci in ponesrečenke. 64 letna čistilka Ivanka Česnik iz ulice Mlin na veter 31 si je pri padcu poškodovala desno ramo. Levo nogo si je zlomila pri padcu 24 let. Katarina Baldavš. Vladimir Velič iz Rocola 701 se je opekel z vrelo juho po obrazu in desnici. Pri delih v zakloniščnem predoru v ulici Fabija Severa sta se ponesrečila 32 letni delavec Aristid Barsat in 30 letni Lovrenc Girardi. 66 letna Jožefina Robar si je pri padcu zlomila desno nogo. Ponesrečenci in ponesrečenke se zdravijo v tržaški bolnišnici.

Nezgoda v Miramarju. 38 letni zidar Viljem Martelanc, ki stanuje na Kontoveljskem stopnišču v Barkovljah, je bil zaposlen v zadnjem času pri delih v Miramarju. Med delom je padel po nesrečnem naključju z zidarskega odra in obležal z zlomljeno levo nogo. Ponesrečenega zidarja so prepeljali v tržaško bolnišnico.

Povsod dolgi prsti. Vseučiliščnik Marin Gardin iz ulice Malcanton je šel na davkarijo plačat davke. Nenadoma pa je začutil slabost in se zgrudil na tla. Prenesli so ga na svež zrak, kjer si je nekoliko oddahnil. Ko se je čutil okrepljenega, se je vrnil v urad, da bi plačal davke. Segel je po listnico in opazil, da je nima več. V listnici je bilo 2170 lir. — Sličen doživljaj je imela dijakinja Borislava Trtljar iz Vrdelske ulice št. 23. Med vožnjo v tramvaju ji je dolgoprstni tatinski zlikovec izmaknil 50 lir. Tržaška policija poizveduje po krivcih.

Iz Gorice

Rodbina goriških Coroninijev. Posvečen ji je bil ob imenovanju novega goriškega župana poseben podlistek v 9. številki »Goriškega lista«, ki je v njem priobčen tudi članek o kapelici Sv. Duha na goriškem gradu. Razen tega vsebuje omenjena številka še obilo drugega zanimivega čtiva.

Duhovniška vest. Za novega župnika v Moraru je bil imenovan Ivan Culot. Njegovo ustoličenje bo na praznik dne 29. junija.

V Koritnici je umrl 36-letni posestnik Anton Bravc. Namesto venca so zbrali njegovi sodelavci, uslužbenci pri tvrdki Sitter & Čomoli, primeren znesek, ki so ga poklonili pokojnikovi družini.

Ljudsko gibanje v Gorici. Dne 2. junija so bila v Gorici 3 rojstva in 5 smrtnih primerov. Porok ni bilo.

Vsak dan nezgode. 6-letna učenka Karla Gorkič iz Vrtojbe si je pri padcu zlomila levo ključnico 11-letni učenec Ladislav Gril iz Vipave je našel izstrelek, ki je eksplodiral. Ima poškodbe na glavi in obeh rokah. Med delom si je zlomil desno ključnico 27-letni delavec Ivan Topol iz Gorice. Ponesrečenci se zdravijo v goriški bolnišnici.

Pritožbe zaradi cen. Goriški pokrajinski urad za nadzorstvo cen poroča potrošnikom: Kadar se čuti potrošnik prizadetega z ozirom na cene, naj se v lastnem interesu obrne na Pokrajinski urad za nadzorstvo cen v Mamellijevi ulici št. 5, kjer bo našel razumevanje in tudi pomoč.

Proti črni borzi. Mehaniku Francu Antonelliju so zaplenili organi goriške gospodarske policije 3 kg masla, gospodinji Mariji Žnidar iz Tolmina 10 kg jagnjetine, trgovcu Karlu Prinčiču iz Latisane 42 kg češenj in 9 kg graha, Mariji Banti iz Trsta 3 kose sira in 20 kg fižola, Marjeti Lafarani s Sušaka 27 kg koruzne moke, trgovcu Valentinu Pianiju iz Tržiča 89 kg soli, šoferju Romanu Jelenu iz Trsta 20 kg bele moke in 25 kg koruzne moke, ribiču Jožefu Selanu iz Tržiča 38 kg soli, gospodinji Jožefini Fust 11 kg teletine, ki jo je nameravala spraviti v Trst. Alojziji Spangher iz Trsta 6 kg jagnjetine, Antoniju Blažiču iz Gradišča ob Soči 82 kg koruze, kmetici Ivanki Iuzola iz Poreča 280 jajc. Zaplenjene stvari so dali na razpolago redni potrošnji. Razen tega so organi goriške gospodarske policije aretirali Marija Masana zaradi skrivnega zakola in ker so našli pri njem 60 kg mesa.

Beležnica

KOLEDAR:
Sreda, 7. junija: Bogomil.

DANAŠNJE PRIREDITVE:
Kino Matica: Poročna noč.
Kino Sloga: Sreča na poti.
Kino Union: Ljubavna pisma.
Kino Moste: Indijski nagrobni spomenik.

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Dr. Kmet, Ciril-Metodova cesta št. 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV
je strogo obvezna od 22. do 4. ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 7. junija, ob 18: **Dona Diana. Red Sreda.**

Četrtek, 8. junija, ob 18.: **Zemlja. — Red Četrtek.**

*

Moreto: »Dona Diana«. Veseloigra v 3 dejanjih. Po C. A. Westovi predelavi in prevodu Jos. Cimpermana poslovenil Fr. A. — Osebe: Don Diego, vladajoči grof v Barceloni — Vl. Skrbinšek; Dona Diana, dedna princesa, njegovi hči — Razbergerjeva; Dona Lavra in Dona Fenisa, njegovi nečakinji — Vida Juvanova in Ukmar-Boltarjeva; Don Cezar, princ iz Urgela — Gregorin; Don Louis, princ iz Bearne — Bitenc; Don Gaston, princ iz Foxa — Verdonik; Perin, princesin tajnik in zaupnik — Jan; Floreta, princesina hišna — Pugljeva. Režiser: prof. O. Šest. Scena: ing. Franz. Kostumi: J. Vilfanova.

OPERA

Sreda, 7. junija, ob 18: **Carmen. Red A.**

Četrtek, 8. junija, ob 18.: **Faust. Premiera. Red Prvi.**

*

Georges Bizet: »Carmen«. Opera v štirih dejanjih. Osebe: Don José, narednik — Francl; Escamillo, torero — Janko, Dancairo in Remendado, voditelja tihotapcev —B in M. Sancin; Morales, narednik — Dolničar; Zuniga, oficir — Lupša; Carmen — Karlovčeva; Micaela, kmečko dekle — Ribičeva, Fransquita — Kržetova, Mercedes — Poličeva. Godi se v Sevilji in okolici v Španiji. Dirigent: dr. Švara. Režiser: C. Debevec. Koreograf: ing. P. Golovin. Scena: ing. E. Franz.

Dva nova nastopa v Gounodovi operi »Faust«. Pred nekaj sezonami na novo naštudirana opera »Faust« pod taktirko D. Zebreta in v režiji C. Debevca, prihaja letos ponovno na spored, toda tokrat v nekoliko spremenjeni zasedbi, ki bo za občinstvo nova privlačnost. Naj omenimo že stare, preizkušene zastopnike posameznih partij Vidalijevo kot Margareto, Janka kot Valentina, Popova kot Mefista, Golobovo kot Marto in Dolničarja kot Branderja. Zanimivost letošnje sezone kot Faust pa bo **Čuden,** ki bo pel prvič to partijo, in začetnica **Vilma Bukovčeva,** gojenka prof. Ada Dariana, v partiji Siebla.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

Sprememba radijskega sporeda za danes: 21.—21.30: Mali koncert: poje altistka Karmen Antičeva, pri klavirju L. M. Škerjanc. 21.30—22.: Dunaj pozdravlja Ljubljano.

SREDA, 7. JUNIJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.). 12.00 do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45 do 14.00: Veseli zvoki za premor. 14.00 do 14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini 17.15—17.45: Otroška ura — vodi Slavica Vencajz. 17.45 do 18.15: Sanjarjenje. 19.00—19.30: Slovenska ljudska oddaja. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45 do 20.00: Razgledi. 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Ljubljanski komorni duo. 21.00—22.00: Radio zapoje vsakemu svoje. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—23.00: Glasba za lahko noč.

Navodila protiletalske zaščite

Imejte vedno na umu, da zaklonišče ni smetišče, temveč prostor — po večini manj udoben — kjer je treba prebiti včasih dolge ure. Zato skušajmo ohraniti vsaj eno udobnost — čistočo!

Ne pozabite vzeti v zaklonišče odeje, ker je prostor hladen in je potrebno včasih prebiti v njem precej časa.

Čitajte in skrbno zasledujte opozorila in navodila o zaščiti pred letalskimi napadi, ki izhajajo dnevno v časopisju. Ne pozabite na te objave ter se točno ravnajte po njih!

Pozor! Katere so tvoje glavne dolžnosti v slučaju alarma? — Pasant: Po najkrajši poti v najbližje zaklonišče.

Ali veste, kako je ravnati z ročno brizgalnico, gasilsko metlo in kako se gasi s peskom? Če niste, skušajte dobiti zadevna navodila, izvežbajte se! Najboljši pripomočki nam nič ne koristijo, če jih ne znamo uporabljati.

Ne samo stanovanja, temveč tudi stopnišča in hodniki morajo biti zatemnjeni, ker v slučaju alarma ponoči sicer ne morete in ne smete niti za trenutek osvetliti stopnišča. Kako nerodno je hoditi po temnih stopnicah in hodnikih, ste gotovo že tudi sami skusili. Še mnogo bolj pa se to občuti v naglici in nervozi, ko vsakdo hiti, da je čimprej v zakloniščU.

Kultura

Deseti simfonični koncert

Spored zaključnega koncerta v seriji simfoničnih prireditev tukajšnje radijske postaje je bil nekak potpuri raznih stilov, ki so jih predstavljale manjše skladbe z izjemo Dvořakove pete simfonije »Iz Novega sveta«: le-ta je bila jedro in največja zanimivost koncerta.

Prireditev, ki je zopet napolnila veliko unionsko dvorano, se je začela z manjšo simfonično skladbo pokojnega Slavka Osterca »Ouverture classique«. Že pred leti izvajano delo sodi med tiste skladbe tega programatskega in bojevitega skladatelja, v katerih se je najbolj približal svojemu idealu novoklasične glasbe in v katerih je obenem najbližji temu, kar se imenuje »učinek v koncertni dvorani«. Osterc je tudi v tej skladbi zvest svojskemu hotenju svoje stvarjalnosti, namenoma oddaljen uskladnjujočemu načelu in notranji ritmični povezanosti, nasproten vznesenosti čustev prav kakor ubrani melodični liniji, vendar ima nekatere lepo izdelane detajle, dosežene z zanimivim kontrastiranjem godal in pihal, ter vzlic vsemu doseza pozitiven učinek tudi pri poslušalcu, ki je v svojem glasbenem okusu »konservativnejši«.

Dvořákova Simfonija št. 5 v E-Molu, imenovana tudi »Iz Novega sveta«, je eno tistih del, v katerih se ta skladatelj, ki je sicer v svojih komornih in simfoničnih skladbah zastopal načelo absolutne muzike, oprijema opisnega glasbenega izraza: simfonija je polna živahnih opisov Novega sveta, skladateljevega doživljanja prerij in romantičnih kontrastov med divjino narave in njenih primitivnih prebivalcev, ter naglim, zelenjaškim vzponom velemestne civilizacije. Zato učinkuje delo predvsem s svojimi tematičnimi razpleti, s svojo živo kolorirano muzikalno vsebino, izražajočo se tudi v širokih kontrastih, kakor so na primer med largom in scherzom. Delu je že s tem zagotovljen širok uspeh, ki ga je v skrbni izvedbi in pod dirigentovim ognjevitim vodstvom — in D. M. Šijanec ga je dirigiral na pamet! — res tudi doseglo.

Drugi del koncerta je obsegal ne posebno zanimivo simfonično pesnitev Franca Liszta »Orpheus«, ki, zdi se, dokaj zaostaja za polnokrvno romantiko njegovega »Mazeppe«, kakor smo ga slišali na osmem koncertu, dalje scherzo »Čarovnikov učenec«, delo enega izmed predstavnikov francoske glasbene Moderne, impresionističnega skladatelja Paula Dukasa (1856—1936), in za konec uverturo »Oberona« nemškega romantika Karla Marije von Webra.

Tudi ta koncert je naštudiral z velikim radijskim orkestrom dirigent Drago M. Šijanec in vtisnil izvajanim skladbom prepričevalno moč in zvočno sočnost, tako da je prireditev v polni meri zadovoljila občinstvo, ki je izražalo zlasti po Dvořáku s prisrčnim aplavzom svoje priznanje dirigentu in orkestru. Dirigent je prejel tudi šopke in darove.

*

Ciklus desetih simfoničnih koncertov, ki jih je priredila ljubljanska radijska postaja s svojim velikim orkestrom, je zaključen. V časih pred vojno je bil takle načrt tako tvegan, da ni nihče poizkusil z njim, dasi je Slovenska Filharmonija s krepko vztrajnostjo prebijala led in dosegla s svojimi simfoničnimi koncerti in slavnimi dirigenti že mnogo obetajoč odziv. Če se spomnimo nekdanjih zares pionirskih prizadevanj dr. Josipa Čerina, ki se je najbolj zavzemal za velike simfonične koncerte, ter prireditev Orkestralnega društva Glasbene Matice, opažamo, da je tudi v Ljubljani stalno naraščala publika za simfonične prireditve. Vojne razmere so prispevale svoj delež, in v zadnjih dveh sezonah smo doživeli za naše razmere docela izreden pojav, ki ga je treba na glas poudariti v naši glasbeno-kulturni kroniki: Občinstvo je večkrat v dolgi vrsti čakalo pred koncertno poslovalnico, vstopnice so bile nekaj dni pred koncertom razgrabljene in malone vsi koncerti razprodani. Pojav, ki sicer označuje koncertno življenje vojnega časa tudi v drugih večjih mestih, vendar je za Ljubljano novost. Zavedamo se, da utegne dobršen del občinstva v normalnih časih odpasti vzlic temu smemo upati, da sta zadnji dve, simfonični glasbi posebno naklonjeni sezoni pridobili te vrste koncertom nekaj več novega občinstva, ki bo ostalo zvesto simfonični glasbi tudi v normalnih časih. Tako prispevajo te prireditve kvantitativno in kvalitativno k povzdigi splošne glasbene kulture v našem mestu in uspešno nadaljujejo tradicijo, ki jo je začela Filharmonična družba že ob koncu 18. stoletja.

Oglejmo si, kaj nam je nudila učinkovito zaključena serija desetih koncertov. Programsko je nje poglavitna značilnost v tem, da so prevladovala dela velikih mojstrov evropske glasbe 18. in zlasti 19. stoletja. Mozart in Beethoven sta najbolj omenjeni imeni v sporedih te serije. Prvi koncert je bil v celoti posvečen Mozartu. Slišali smo njegovo Simfonijo v Es-Duru, dalje tako imenovano Haffnerjevo serenado in arije iz Figarove svatbe. Šesti koncert nam je nudil užitek z njegovo simfonijo v C-Duru (»Jupitrova«). Še obilneje je zastopan Beethoven. Takoj na drugem koncertu smo slišali njegov Klavirski koncert v Es-Duru s solistom prof. Trostom, četrti koncert je imel kot središčno točko Beethovnovo četrto simfonijo, osmi koncert nam je nudil šesto (pastoralno simfonijo), deveti koncert pa tretjo uverturo »Leonore«. Poleg teh dveh mojstrov nemške glasbe smo imeli priliko slišati Haydnovo simfonijo v D-Duru, dalje Liszta (Les Préludes, Mazeppa, Orpheus), Wagnerja (uverturi k »Letečemu Holandcu« in »Tannhäuserju), Webra (Oberon) in Brahmsa (druga simfonija).

Drugo skupino tvori glasba slovanskih narodov. Tu so predvsem trije domači skladatelji: L. M. Škerjanc s V. simfonijo, Matija Tome z »Variacijami na narodno pesem o knezu Marku« in pokojni Slavko Osterc s Ouverture classique«. Posebno obilno je bila zastopana češka glasba. Prednjači Antonin Dvořák s simfoničnimi pesnitvami »Zlati kolovrat« in »Karneval«, s »Slovanskimi plesi« (10 točk) in s simfonijo »Iz Novega sveta«. Prvi veliki mojster češke simfonične skladbe Bedřich Smetana je bil zastopan z »Vltavo«. Dvořákov nadaljevalec Josef Suk s »Pravljico« in z »Meditacijami na koral o sv. Vaclavu«, Vit'ezslav Novák pa s »Slovaško suito«. Ruska nacionalna glasbena tvornost je bila udeležena v teh sporedih s Čajkovskega uverturo k »Romeo in Julija«, z Rimski-Korsakova »Šeherozado« in z Borodinovimi »Polovskimi plesi«.

Iz ostale evropske glasbe smo slišali dva francoska skladatelja: romantičnega Berlioza (dva plesa iz »Faustovega pogubljenja« in Paula Dukesa scherzo »Čarovnikov učenec«.

Vsekako zadosti pester in lep spored, katerega posamezne točke med njimi pri nas še neizvajane, so zapustile globoko vtisk.

Ta program so izvajali s pomnoženim velikim radijskim orkestrom dirigentje: Drago Mario Šijanec (I., V.—X. koncert), Oswald Buchholz (II. in III. koncert) in dr. Danilo Švara (IV. koncert). Kot solista sta nastopila operna pevka V. Heybalova (Mozart) in pianist prof. Trost (Beethoven).

To je zunanja podoba serije desetih simfoničnih koncertov, ki so potekli v času od 30. novembra 1943 do 5 junija t. l. Njih umetniška vrednost je bila po zaslugi ocenjena ob posameznih koncertih. Sumarično lahko zapišemo, da se je odlično izkazal naš radijski orkester, ki je — pomnožen s posameznimi instrumentalisti — izvršil ves program. Vzlic temu, da v danih okoliščinah ni bilo mogoče posvetiti vsakemu koncertu enako izdatno pozornost (število skušenj!), so vse izvajane skladbe razodevale kvalitetno višino in izpričevale hvalevredne umetniške težnje slovenske reproduktivne glasbe. Če upoštevamo povrh še vojne razmere, smo lahko povsem zadovoljni s to reprezentanco ljubljanske orkestralne zmogljivosti in njene umetniške ravni. Hvala in priznanje tudi dirigentom, posebej še D. M. Šijancu, ki je naštudiral večino programa, za njihovo zanosno, visokim zahtevam ustrezajoče vodstvo. Vsekako je uspeh koncertov pokazal, da je občinstvo doumelo in hvaležno ocenilo njihova prizadevanja, in teh deset koncertov izvedenih v tako težkih in zgodovinsko prevažnih časih, ostaja v ljubljanskem koncertnem življenju bodrilno, ne le estetsko, marveč tudi etično pozitivno dejanje, zakaj vsi so bili v službi Lepote in Ideje, ki sta veliki vodnici in tolažnici človeka v njegovi mrzli življenjski stvarnosti.

Zapiski

Spominski večer pesniku Balantiču bo v petek ob 19. uri v Drami. Z recitacijami sodelujejo vodilne igralke in igralci našega gledališča, vmes so tudi glasbene točke, v začetku pa uvodna beseda. Cene so določene zelo nizko, od 15 lir navzdol do 1 lire. Prijatelje slovenske literarne kulture opozarjamo na to prireditev!

Aktualna vprašanja vojne ortopedije

Na Dunaju je bilo te dni zborovanje nemške ortopedične družbe, na katerem so v glavnem obravnavali aktualna vprašanja vojne ortopedije. Ugotovljeno je bilo, da je še mlada znanost vojne ortopedije naredila v zadnjih letih izreden napredek. Do prve svetovne vojne znanstvene vojne ortopedije sploh ni bilo in šele med vojno 1914 do 1918 se je razvijala pod dognanji vojne. Ivrstni nemški učenjaki, kakor dunajski ortoped Spitzy, Monakovčani prof. Fritz Lange, Schede in Hohmann ter oba berlinska ortopeda Gocht in Biesalski so ustvarili takrat šele teoretične in praktične podlage. V povojnih mirovnih letih so skušnje svetovne vojne znanstveno obdelovali, tako da je vojna ortopedija ob pričetku te svetovne vojne razpolagala že z obsežnimi dognanji in napredkom.

Zborovanje na Dunaju je dalo zanimiv pregled o temeljnih izpremembah na področju zdravljenja težkih vojnih poškodb. Na prvem mestu zanimanja je nadomestek za izgubljene ude. Potrebno je omeniti pri napredku na tem področju predvsem nove metode gibljivih ročnih protez po prof. Sauerbuchu in ustvaritev klešč za prijem pri amputaciji dlani z ločitvijo obeh kosti podlahtnice na operativni poti. Tudi moderni problem črpalnih protez je zelo važen. Moderna ortopedija se bavi ne samo z nadomestkom izgubljenih udov, temveč tudi z obnovo motene funkcije izgubljenega uda. V zadnjih letih so bili doseženi, kakor je bilo na zborovanju ugotovljeno, razveseljivi napredki posebno na področju obranitve pred ohromitvijo in otrditvijo členkov.

Važno poglavje vojne ortopedije so tudi posledice poškodb živcev s streli, ki imajo za posledico ohromitve udov. Nova metoda zdravljenja slabo ali neceljenih kostnih prelomov, ki se je posebno izkazala v nemških vojnih bolnicah, je metoda, ki jo je izdelal profesor Küntscher iz Kiela. Ta metoda predvideva naslednje zdravljenje: 30 cm dolgo iglo iz nerjavečega jekla uvedejo v mozgovo votlino zlomljenih kosti in ta igla omogoča fiksiranje zlomljenih delov kosti, ne da bi bil potreben mavčev ovitek.

Pri hudih nalezljivih boleznih velja predvsem pri pegasti mrzlici skrb zdravnikov vedno obrambi pred kolapsom, zlomu krvnega obtoka, ki ga povzročajo strupi bakterij. Nastale poškodbe, ki so jih povzročili strupi bakterij, ni iskati v srcu, temveč v ohromitvi vazomotornega centruma, pri čemer pride do motenj v krvnem obtoku, kakor zmanjšanju krvnega pritiska, abnormalni razdelitvi krvi, praznini krvi v mišicah in koži. Te nevarnosti odpravijo popolnoma nove metode zdravljenja, o katerih so sedaj izšle prve strokovne razprave. Ta zdravljenja, tako pri pegasti mrzlici kakor tudi pri drugih hudih nalezljivih boleznih, obstoje v izredno vroči kopeli in infuziji umetne krvi. Pri izredno vroči kopeli dovedejo bolnika v kopel, katere toplina ustreza njegovi telesni toplini (pri nalezljivih boleznih navadno 40 stopinj), ki jo ogrevajo z dodajanjem tople vode, pri čemer se tudi telesna toplota temu odgovarjajoče zvišuje. Zvišani krvni pritisk, ki ga povzroči toplejša voda, povzroča izboljšanje krvnega obtoka. Pri istem zdravljenju uvedena infuzija umetne krvi se usmeri predvsem proti abnormalni razdelitvi plazme v telesu.

Nemški zdravniki so naredili zanimiv poizkus, ki je v tem, da so polovico bolnikov nekega lazareta zdravili z doslej znanim načinom zdravljenja, medtem ko so ostalo polovico zdravili s pravkar omenjenimi kopelmi in infuzijo umetne krvi. Uspeh zdravljenja je bil naslednji: od bolnikov, ki so jih zdravili po starih metodah, je umrlo 17,8 %, od onih pa, ki so jih zdravili po modernih metodah, pa jih je umrlo le 6,7 %.

SPORT

Olimpijski ogenj za kopreno

Dr. Carl Diem je napisal v zvezi z bližnjo 50-letnico obstoja mednarodnega olimpijskega odbora naslednje tehtne vrstice o zmagoviti in zmerom pričujoči olimpijski misli:

Dne 16. junija t. l. bo poteklo 50 let odkar je bil ustanovljen mednarodni olimpijski odbor. Sport vsega sveta slavi ta dan spomin na dogodek, ki ga z radostjo obuja vsa mladina sveta in na katerega tudi v teh časih često mislijo vsi pravi sportniki po svetu.

Pred pol stoletjem je v srcih modernega človeštva spet zaplapolal olimpijski ogenj in od tedaj osvetljeval nebo zapadne kulture. Res je, da so oblaki dima sedanje vihre po svetu zatemnili žarko luč olimpijskega plamena, toda pogasiti ga niso mogli. Skozi najtemnejšo meglo se vidi njegov žar in lebdi pred nami kakor zvezda upanja v skorajšnjo lepšo bodočnost. Ne samo člani olimpijskega odbora, ki so najbolj pozvani zagovorniki olimpijske misli, temveč tudi prijatelji sporta po vsem svetu gojijo na tihem dobro nado, da bo olimpijski ogenj v dogledni bodočnosti spet zasvetil v še lepši luči kakor kdaj koli poprej.

Najboljše zagotovilo, da bo res tako, daje njegova polstoletna zgodovina. Ta zgodovina je prav za prav zgodovina enega človeka, življenjsko delo olimpijskega probuditelja Francoza Pierra de Coubertina. V njem je usoda človeštvu naklonila moža, ki je v sebi združeval vse vrline, da je spet povrnil svetu skoraj 2000 let pokopano misel zapadne kulture. Coubertin je probudil, obenem pa tudi na novo ustvaril olimpijske igre. Coubertin je dvignil duhovni zaklad starega veka, in ga napolnil z življenjem modernega časa, pri tem pa v naprej proučil razvoj sveta in sporta in nakazal glavne poti, po katerih bo moral hoditi slednji. Njegovega dela dandanes še ni mogoče oceniti v vsej veličini, saj je njegovo delovanje še mnogim živim v spominu in saj je šele 7 let tega, odkar je zapustil svet.

Olimpijske igre so sport zvarile v celoto. Razne sportne panoge, ki so do tedaj životarile vsaka zase, so spoznale veliko skupno nalogo in so pod njihovim okriljem postale samo del skupne vzgojne sile, ki izvira iz mladostnih nagonov. Olimpijske igre so zlile sport z duhovnim svetom in nam odkrile oni veliki nauk o povezanosti telesa in duha. Tudi tukaj je opazen prevladujoči vpliv Coubertina, ki je — da navedemo samo en primer — z olimpijskim kongresom l. 1913. v Lausanni, psihologiji, tej osnovni sportni vedi, določil prve načrte.

Olimpijske igre so ustvarile edinost med narodi vsaj na enem področju; te igre so edina svetovna manifestacija in tako imenovani »pax olympica« je stvarnost, ki je nihče ne more zanikati. Tamkaj je vsa mladina sveta prežeta z enim samim idealom, tamkaj se res viteško spoštuje mir. Pri zadnjih olimpijskih igrah je bilo zbranih 5000 sportnikov iz 50 narodov raznih plemen, ki so skoraj štiri tedne v olimpijski vasi preživeli v najtesnejših stikih, in čeprav so prišli na prizorišče olimpijskih iger s trdno voljo do zmage in pripravljeni za vsako žrtev za svojo domovino, ni prišlo v tej babilonski naselbini niti do najmanjšega spora. Tako so olimpijske igre pokazale tudi, kar je Coubertin smatral za dosegljivo, in sicer, da je lahko zahtevati, naj se narodi ljubijo med seboj, pozvati pa jih, naj se spoštujejo, tudi ni utopija. Toda, kdor se hoče medsebojno spoštovati se mora tudi poznati med seboj. Na to pot vodijo olimpijske igre!

Olimpijske igre so slednjič sport dvignile tako visoko — in tudi ta uspeh ni majhen — da se njegovega pomena zavedajo države same. Coubertin je dobro vedel, zakaj je določil kot pogoj, da mora vsakokratne olimpijske igre otvoriti državni poglavar. Po tej poti so bile tudi države usmerjene na velike sportne naloge in celo pri narodih, kjer je sportna samouprava ostala nedotaknjena in smatrajo sportno udejstvovanje posameznika kot zasebno državljansko zadevo, so spoznali, da je treba za sport skrbeti in ga podpirati, ker prinaša prebivalstvu zdravje in srečo v življenju. Viden znak takega prepričanja je gradnja številnih sportnih prostorov za letni in zimski čas, za katere se glavni viri že stekajo iz državnih sredstev kakor za ostale javne naprave. Taki prostori dobivajo zmerom mogočnejše oblike in tako imenovani nacionalni stadioni posameznih narodov so obenem svetišča vse mladine.

S tem bogatim poročilom o dosedanjem delovanju je mednarodni olimpijski odbor lahko zadovoljen. (Po »Adria-Zeitung«.)

»Starini« — nogometaši! Jutri ob 9. trening za vse na igrišču Hermesa. Pridite sigurno vsi! — Batič.

Z Gorenjskega

Sestanek voditeljev obratov. V ponedeljek 5. junija so imeli v Celovcu sestanek voditeljev koroških obratov. Poročala sta župni načelnik Egger in vodja socialnega urada za Koroško Dolinar.

Odlikovana učiteljica. Lidija Papejeva iz Volšperka na Koroškem je prejela največjo pohvalo koroškega državnega namestnika za dejanje, izvršeno leta 1941. v Magdeburgu, kjer je potegnila neko potapljajočo se žensko iz Labe ter ji s tem rešila življenje.

Sedmi redni simfonični koncert letošnje sezone bodo imeli v četrtek 8. junija v Celovcu. Na sporedu so štirje godalni kvarteti s solisti, med njimi tudi skladba sodobnega komponista Karla Marxa z naslovom Alpske ljudske melodije.

Na bojišču je padel poročnik Friderik Kutin, Scharführer SA oddelkov in odlikovanec z vojnim križcem za zasluge z meči.

žensko truplo v Dravi. Dne 2. junija so potegnili iz Drave truplo neznane ženske, stare približno 30 let. Neznanka meri v dolžino 1.58, ima okrogel poln obraz, temnoplave lase, je ostrižena na deško glavico, zobje spredaj so dobri, za končniki pa so v gornji čeljusti trije zlati zobje, v spodnji čeljusti pa dva. Neznanka je bila oblečena v črno jopico in karirano bluzo z rdečim temeljem ter je imela na sebi belo kombinežo, rjave nogavice in črne čevlje. Okoli vratu je nosila srebrno verižico z vdelanim kamnom oranžne barve.

Iz Srbije

Slovenske žrtve letalskih napadov na Beograd. Med številnimi žrtvami, ki jih je zahtevalo bombardiranje angloameriških terorističnih letal med prebivalci Beograda, so tudi naslednji Slovenci: Amalija Kovačeva, rojena 1893. v Ljubljani in njena otroka Milena in medicinec Krsto; Radomir Kralj, roj. 1917 v Trstu; Srečko Strgar, rojen 1917 v Trstu, Dragotin Gril, roj. 1893 v Gorici; žena državnega svetnika Viktorija Vebletova in njena hčerka Marija-Mercedes, žena veterinarja Olga Vebletova; mehanik Jakob Benko, rojen 1912 v Cankovi; Marija Mejavšek iz Maribora; akademik Ivan Kavčič, sin načelnika prometnega ministrstva, doma z Bleda; Ludvik in Marija Verlis sinom Danilom, hčerko Vido; inž. Ervin Birsa in žena; Ludvik Kastrevc iz Niša; Lojze Penkihar iz Gornje Polskave; v gostilni Gorica so bili ubiti gospodarja Josip in Judita Vodopivec iz Vrtojbe pri Gorici ter Rudi Ferluga iz Trsta, učitelj Anton Mohor in njegov sin Milivoj iz Maribora, sin trgovca Jagodiča iz Celja, Antonija Ropotarjeva iz Celja, Franc Šinkovec iz Idrije in Lešnikova mati in sin. V porodnišnici je bila ubita zaščitna sestra Geoheli Kristina Rupčičeva.

Iz sodne kronike

Oblast nad svojimi živci je izgubila

Življenje gospodinje Marije je bilo zadnja leta, ko je bil mož dalj časa odsoten iz Ljubljane — danes leži v bolnici — precej težko. Žena je trpela zlasti živčno in se danes le težko obvlada. To je pokazala tudi na razpravi, ki je bila proti njej v ponedeljek pred sodnikom poedincem dr. Leonom Pompetom.

Dne 25. marca jo je obiskal uslužbenec mestnega poglavarstva in ji prinesel živilske nakaznice. Marija mu je plačala z raztrganim 10lirskim bankovcem. Uslužbenec je imel navodilo, da takih bankovcev ne sme sprejemati in je zato sprejem odklonil. Vljudno jo je prosil, naj si denar kje izposodi, če nima drugega, ker bo sicer morala po nakaznice na urad v Batovo hišo. Marijo je to tako razkačilo, da ga je začela zmerjati z barabo in drugimi podobnimi cvetkami. Skočila je k vratom in ga ni hotela pustiti iz stanovanja. Mož bi jo bil sicer s fizično silo lahko ukrotil, ker pa je mirne narave, je rajši čakal 40 minut na priložnost, da je skozi okno priklical pomoč. Tedaj je Marija popustila in se ohladila. Našla je nekje 50lirski bankovec in hotela zadevo mirno poravnati.

Uslužbencu pa se je zdelo neumno, da bi ga kdo takole po krivici napadal. Prijavil jo je in v ponedeljek je bila razprava. Obtožnica se je glasila na žalitev uradnega funkcionarja in nasilno oviranje pri izvrševanju uradnega posla. Marija je večino inkriminiranih besed tajila, kar pa ji ni pomagalo, ker je bil prizadeti uslužbenec zelo verodostojna priča. Obsojena je bila po §§ 302. in 137. na 1 mesec zapora in 300 lir denarne kazni ali 5 dni nadomestnega zapora. Prijavila je priziv.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Danes zadnjikrat!

Romantična pustolovščina poročenega gospoda »v najboljših letih«, gospoda, ki je hotel drugič doživeti svojo mladost...

LJUBAVNA PISMA

Herman Thimig, Käthe Haack, Suse Graf, Paul Hubschmid i. t. d.

Predstave ob 17. in 19.15 uri

KINO SLOGA Tel. 27-30

Zabava! Užitek!

Dora Komarjeva in O. W. Fischer kot krasen mlad parček iz dobrih starih časov v razgibani glasbeni veseloigri praškega velefilma

SREČA NA POTI

Sodelujejo: Paul Kemp, Maria von Buchlow, Gustav Waldau in drugi odlični umetniki

Predstave ob 16. in 19. uri

Predprodaja vstopnic od 11. do 12. in od 15. ure dalje

KINO MATICA Telefon 22-41

Imenitna vaška veseloigra z živahno Helli Finkerzeller v glavni vlogi — Smeha in solz na pretek

POROČNA NOČ

Igralci: Geraldina Katt, Rudolf Karl, Theodor Danneger i. t. d.

Predstave ob 16. in 19. uri

Mali oglasi

Službe išče

NATAKARICA izvežbana, išče mesto pomožne natakarice do deset ur dnevno, event. tudi samo za nedelje. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13940-1

Službo dobi

SOBARICO vestno in pridno, z dobrimi priporočili, sprejme takoj prenočišče F. Kajfež, Florijanska ul. 4. 13868-1a

FRIZERKO in vajenko ter pomočnika sprejmem takoj. Salon Sever, Škofja ul. 6. 13828-1a

DVA POMOČNIKA za veliko delo se sprejmeta. Krojaški salon Moda, Resljeva 3. 13941-1a

KUHARICO ki zna kuhati za več oseb, sprejmemo takoj v večjo kuhinjo. Plača dobra. Zglasiti se med 1. in 2. uro Erjavčeva 18. 13927-1a

FANTA SPREJMEM za razna dela v hišo. Zglasiti se med 1. do 2. Erjavčeva 18. 13928-1a

DEKLE pošteno, siromašno, sprejmem za pomoč v gospodinjstvu za dobo enega ali dveh mesecev samo čez dan, najraje iz Bežigrada. Naslov v ogl. odd. Jutra. Predstaviti se v sredo do 3. ure pop. 13871-1a

KROJ. POMOČNIKA za velike komade in pomočnika za delo v roke sprejme za stalno takoj Salon mode »Severa«, Prešernova 5/II. 13878-1a

KUHARICA perfektna, z znanjem nemščine se išče proti dobri plači k družini brez otrok za 1. julij. Sobarica v hiši. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »3333«. 13880-1a

BRIV. POMOČNIKA dobro moč, sprejme salon Podržaj Feri, Sv. Jakoba trg 9. 13881-1a

PISARNIŠKO MOČ mlajšo začetnico, sprejme Saksida Gašperšič, črko-soboslikarstvo in pleskarstvo, Gosposvetska 12. 13884-1a

DEKLE tudi starejše, za vse hišna dela, sprejmem k boljši družini. Hrana dobra, plača tudi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13914-1a

Vajenci-ke

VAJENCA za elektrotehnično obrt sprejme Franko Iglič, elektro-delavnica, Slomškova ul. 23. 13902-44

MIZ. VAJENCA dolorega, sprejme pohištveno mizarstvo. Mrak Josip, Ljubljana, Glince, Ločnikarjeva 7. 13911-44

Prodam

INTERESENTI za vagonske odjeme sena naj se oglasijo pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova c. 29. 13847-6

PISALNI STROJ »Erika«, prenosljiv, prodam. Poizve se Simandl, Dvořakova 3. 18916-6

SLIKO nadposteljno, 120 × 65, prodam. Breg 20, Lovšin. 13922-6

LEPO DARILO primerno za žensko ali moškega in žensko kolo brezhibno kot novo, se proda. Naslov v ogl. odd., Jutra. 13938-6

SPECIJALNO OLJE in kremo za sončenje dobite v drogeriji Emona Iv. Kanc, Ljubljana, Nebotičnik. 13810-6

HLAČE pumparice, dobro ohranjene, prodam. Poizve se pri krojaču Ješe, Gradišče št. 13. 13917-6

PISALNI STROJ dobro ohranjen, malo rabljen, naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13918-6

VEČ KOLES damskih in moških, najboljše znamke, poceni naprodaj. Merkur, Puharjeva 6. 13937-6

ZDRAVNIŠKO knjigo »Einführung in die Diathermie« (von medizinischen und technischen Standpunkt), von Dr. med. H. Henseler und dipl. Ing. E. Fritsch, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13930-6

KNJIGE Za nov družabni red (Gosar, izd. Mohorjeva družba), Zgodovina slovenskega naroda (orig. vezana v Celju) in druge, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 12921-6

2 PREPROGI za pred posteljo, bosenski, skoraj novi, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra 13924-6

»UNDERWOOD« prav dobro ohranjen, ugodno naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Model 5«. 13844-6

PISALNI STROJ pisarniški z dolgim vozom, nov, znamke Oliveti mod. 40, ugodno proda Mercedes, Frančiškanska 10, dvorišče. 13942-6

MOŠKO KOLO znamke »Puch« naprodaj. Tyrševa c. 37b, pritličje. 13944-6

PRAŠIČKE za rejo prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13943-6

SPALNICE pleskane, jesenove in orehove jedilnice si lahko ogledati vsak četrtek in nedeljo od 3. do 5. ure v gostilni, Celovška 72. 13819-6

KOZLIČKA 14 kg težkega, prodam ali zamenjam za kozico. Poizve se od 8. do 12. ure. Maks Murn, Zaloška 26, Moste. 13887-6

VOLNEN TRIKO za kopalno obleko, rdeč gradel, volneno jopico, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13888-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13892-6

FLANELO svetlo modro, 5 m, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13893-6

OTROŠKI VOZIČEK predvojni, prodam. Lenič, Vrazov trg 4, Št. Petrska vojašnica. 13894-6

BLAGO za 6 RJUH 4. kapne, predvojno blago, zamenjam ali prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro blago«. 13896-6

3.20 m BLAGA najfinejšega, za moško obleko ali damski kostum, prodam ali zamenjam za protivrednost. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13897-6

KLAVIR dobro ohranjen, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13898-6

VETERNI JOPIČ predvojno blago in 2 prta, ugodno naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13900-6

PLAŠČ od balonske svile, dvojni predvojni materijal, za srednjo postavo in gojzerice štev. 41, prodam. Vprašati na ogl. odd. Jutra. 13909-6

PEGE IN LISAJ Vam zanesljivo odstrani Alba krema. — Drogerija Kanc, Židovska ulica 1. 13826-6

BRAMORJE prav gotovo pokončate z Bramorin zrni. Z navodilom v drogeriji Kanc, Židovska ulica 1. 13825-6

MRČES IN GOLAZEN: uši, stenice, bolhe, ščurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramorje zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1. 13827-6

Kupim

VREČE prazne cementne in slične, papirnate, kupuje PETRONAFTA, Ciril-Metodova cesta št. 35a. J-380-7

Vsako ANTIKVARIČNO slovensko knjigo, revijo, časopise, posamezne odtise kot tudi stare listine kupuje in najbolje plačuje Knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Štritarjeva ulica 6. J-389-7

INSERIRAJ V „JUTRU"!

KREMENČEVO LUČ, veliko, na stojalu, model »Hanau«, z gorilnikom v obliki črke U, malo rabljeno ali novo, kupi Slovenski Rdeči križ. Ponudbe je poslati v bolnišnico SRK, Kollmanov grad, med 9 in 10. 13551-7

SESALEC ZA PRAH »Lux«, le dober, močen, kupim. Ponudbe z opisom ter ceno na ogl. odd. Jutra pod »Lux«. 13919-7

PARCELO večjo ali manjšo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljana«. 13949-7

OTROŠKO KOLO za dečka do 12 let kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Deško kolo«. 13883-7

UMIVALNIK železni, novejši z garnituro ali brez, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za pisarno«. 13907-7

PIANINO kupim ali vzamem v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro ohranjen«. 13908-7

KUPIM moške visoke težke čevlje št. 44—45, otročje visoke 28 in zapestno damsko uro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Potreba«. 13913-7

Zaslužek

ŠIVILJA se priporoča za dela, novo in staro. Šivam tudi za fantke in deklice obleke in perilo. Tudi vse popravila perila sprejemam. In še razno drugo za vse osebe. Kremžar Marija, Mandeljčeva 15/I, vrata 56, Trnovo. 13838-3

Posest

POSLOPJE tudi staro, kjer koli v Ljubljani, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Neposredno«. 13939-20

Stanovanje odda

STANOVANJE 3sobno, s kabinetom v širšem centru, zelo ugodno zamenjam za 3 do 5-sobno v strogem centru in plačam tudi odškodnino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zelo ugodna zamena«. 13915-21

Sobe išče

SOBICO majhno, svetlo in čisto, išče za stalno obrtnik. Ponudbe z opisom na ogl. odd. Jutra pod »Točen in miren«. 13843-23a

SOBO s posebnim vhodom išče gospod za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soliden«. 13946-23a

PRAZNO SOBO veliko, v bližini Gradišča išče redna gospodična. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13890-23a

Razno

MOČNA OČALA v kovinastem etuiju, pozabljena 5. t. m. popoldne v Tivoli na klopi glavnega drevoreda, prosim oddati proti nagradi v ogl. odd. Jutra. Očala so lastniku, dijaku-beguncu neobhodno potrebna. 13901-37

KLJUČE sem našel v soboto ob 7. uri v Železničarjevi ulici, Šiška. Dobilo se v ogl. odd. Jutra. 13877-37

500 lir NAGRADE dam poštenemu najditelju, ki mi vrne »Omega« uro, dragocen spomin, katero sem izgubil na stezi mimo Milarne, Gregorič Franc, sekreter poštne direkcije, Marmontova 57/I. 13899-37

POSOJILO 30.000 Lir tudi manj ali več, iščem proti dobrim obrestim in popolni varnosti za daljšo ali krajšo dobo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Posojilo«. 13904-37

MALA PAPIGA se je zatekla v sredini mesta. Kdor jo pogreša, dobi potrebne podatke v ogl. odd. Jutra. 13910-37

POZIVAM prodajalko solate, pri kateri sem v soboto dopoldne na Vodnikovem trgu pozabila osebno izkaznico na ime Cvern Marija, Tomačevska 31, živilsko karto, tramvajsko karto in otroško belo pelerinco, da vse skupaj proti nagradi izroči v trgovini Levtar na Sv. Petra cesti 42. V nasprotnem primeru si bom pomagala drugače, ker mi je obraz osebe dobro znan. 13912-37

✝

Previdena s tolažili sv. vere je dotrpela, da sledi po šestih mesecih v grob svojemu dragemu soprogu Branku naša ljubljena mamica, hčerka, sestra, snaha in svakinja, gospa

JELICA KOSTIĆ

roj. AMBROŽ

VDOVA PO TOVARNIŠKEM RAVNATELJU

Njen pogreb bo v četrtek, dne 8. junija 1944 ob 5. uri popoldne z žal, kapele sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 26. t. m. ob ½8. uri zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, Črnomelj, Zagreb, Beograd, dne 6. junija 1944.

Žalujoča hčerka BRANČICA ter rodbini AMBROŽ in KOSTIĆ

Zahvala

Vsem, ki ste našega nepozabnega sina, brata in nečaka, gospoda

SILVESTRA JURMANA

ključavničarskega pomočnika

spremili na njegovi zadnji poti, ga obsuli s cvetjem, sočustvovali z nami in kakorkoli počastili njegov spomin, izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Maša zadušnica se bo brala v petek 9. t. m. ob ½8. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, 6. junija 1944.

ŽALUJOČI OSTALI

Zavedajte se, da če v devetindevetdesetih primerih morda ne bo dejanskega napada sovražnih letal, se enkrat lahko zgodi, da bo zares. Zato ne izzivajte usode in držite se danih navodil! Predvsem takoj po danem znaku alarma v zaklonišče!

Vpitje, sprehajanje, prerivanje, neumestne šale ne spadajo v zaklonišče.

L. Frick: 19

Usoda pri telefonu

Roman

»Hvala, Gerhard, iskrena hvala.«

Kristinino upanje ali strah — težko je reči, kaj — se menda potrjuje. Gospa Stettnerjeva ji namreč po telefonu z objokanim, komaj razumljivim glasom odgovori, da Lote do tega trenutka še ni domov; stvar ji je tako nerazumljiva, da ne ve ne kod ne kam.

Dieter, ki stoji med tem telefonskim razgovorom poleg matere, ji jame zdajci živahno kazati, da se je nečesa domislil; v naslednjem trenutku je že pri vratih, še enkrat ji pomaha z roko in izgine. Kristina se z gospo Stettnerjevo dogovori, da bosta takoj telefonirali druga drugi, če katera kaj zve o pogrešancih. Dieter je v tem brez klobuka in plašča zdirjal iz hiše.

Kristina bi najrajši molila, pa ji manjka notranjega mira in zbranosti, da bi uredila svoje misli. Da nekako izpolni čas in se obvaruje muke brezdelnega čakanja, začne brkljati po sobah, zdaj tu, zdaj tam, knjige pospravljati in druge reči, ki leže naokrog, vse cvetlice zalije in si vendar ne more kaj, da ne bi spet in spet prisluškovala proti vratom stanovanja.

Dvojni samomor zaljubljene mlade dvojice — — take in podobne zamisli roje Kristini po glavi. Stoj, ali niso vrata pravkar zaškripala? Oh ne, nič ni bilo. Minute se vleko brez konca in kraja, živci se ji trgajo od napetosti.

Da, ta mah zastane Kristini srce: bolniški voz z rdečim križem se bliža njeni hiši in — zbrzi mimo. Glasno se oddahne, nato — nato pa pritajeno vzkrikne, to pot od radosti. Kajti zunaj v predsobju je zdajci začula glasove, mlade, razburjene, nasmejane glasove, ki vzklikajo kar vprek. Eden je Aleksov. —

*

Torej, bilo je takole: nedaleč od realke je slaščičarna, kamor hodijo dijaki na sladoled za deset pfenigov, ne le poleti, ampak vse leto, samo o božiču je kratek presledek. V stranski sobici imajo radio in ilustrirane liste, ki jih lahko pregleduješ in pri tem kadiš cigarete — kaditi smejo prav za prav samo tisti, ki jim je že osemnajst let. Kak krasen občutek, da se po večnem jerobstvu v šoli in doma vsaj lahko vedeš kakor odrasel človek! Nekateri se v slaščičarni celo shajajo z znankami!

Dieter sam sicer še nima bogvekaj razumevanja za te reči, toda opazuje jih in dobro ve, kaj delajo veliki. Ko je prejle slišal, da je Aleks najbrže z Loto Stettnerjevo, mu je takoj prišla slaščičarna na misel.

In res, ko je stopil vanjo, je našel pogrešano dvojico, se pravi, ne na prvi mah, kajti sedela sta v kotu, napol skrita za obešalnikom. Molče in z resnim obrazom sta gledala drug drugega, kakor bi bila pravkar še razpravljala o važnih, svet pretresajočih vprašanjih. Pred vsakim je stal prazen kozarec za sladoled.

»Halo, precej morata priti domov! Mamica je že telefonirala gospe Stettnerjevi in stricu Gerhardu, ta mah se odpravlja na policijo,« mu plane iz ust. Na obotavljanje ali oporekanje ni niti mislil, kajti omemba policije je grešnika hudo presunila.

In tako stoje zdaj vsi trije pred Kristino, ki v svoji izmučenosti in pretresenosti izprva ne najde prave besede. »Tak tako, ubežnika,« reče s posiljeno neskrbnostjo. »Kakšne preglavice delata vsak svoji materi! Ali nič ne mislita na to, da vaju doma pričakujejo? Precej bom telefonirala vašim roditeljem, Lota, kar hitro pojdi domov. Ti, Aleks, mi pa, upam, poveš, kaj je prav za prav bilo.«

Precej seveda ne gre. Ko je gospa Stettnerjeva po telefonu obveščena in pomirjena in se je njena hčerka malce poparjena poslovila, sedejo Gerhardovi najprej h kosilu, ki je moralo toliko časa čakati. Kristina toži nad kipnikom, češ da se je shladil in postal nakazen, ogiblje pa se, da bi vpričo mlajšega brata oštevala Aleksa ali ga zasliševala. Šele kasneje, ko se Dieter loti svojih nalog, pokliče prvorojenca k sebi v kuhinjo.

»Torej, na dan z besedo, kaj je prav za prav bilo? Ali si imel z Loto Stettnerjevo take važne pomenke? Menda sta se na plesnem venčku dogovorila za danes, ali ne?«

Aleks prikima, ne da bi pogledal mater.

»Pa dobro veš, kako te doma čakamo in da je pri nas navada točno prihajati k obedom!«

»Saj sem hotel takoj oditi, pa se mi je Lota smejala. Rekla je, da pri nji doma prav tako čakajo, pa ima vendar pogum, da ravna samostojno.«

»Žalosten pogum, če ni drugega!«

»Nisva več otroka. Drugi v mojih letih...«

»Vem, ki že sami služijo denar in niso več odvisni od roditeljev, jeli? Nu, tako bi bilo lahko tudi pri nas, in marsikaj bi si lahko olepšala in olajšala, da sem vaju dala v ljudsko šolo, potem pa kam v uk. Dosihmal sem zmerom mislila, da imaš višje cilje.«

»Ne maram večno tovoriti aktovke v šolo in trpeti, da me komandiraš. Lota...«

»Venomer Lota, kaj me briga to dekle!« uide Kristini, ki se ne more več brzdati. »Pusti jo že, kozo prismojeno, naj brblja kar hoče, in ohrani si bistro glavo. Plesalka misli postati, vsaj v Garmischu je tako govorila.«

»Da, in od danes naprej ne pojde več v šolo, pravi, da ji ni treba.«

»Nu prav, pri dekletu to tudi ni odločilno, in konec koncev je njena stvar. A kaj hočeš prav za prav ti?«

»Baš danes sva govorila o tem. Morda bi kazalo, da postanem trgovec. Njen stric ima veliko trgovino s preprogami, tam bi gotovo lahko vstopil.«

»Aha, zaradi dekleta se hočeš odpovedati študiju in talentu, vsem načrtom za prihodnost in poklicu, ki si ga sam izbral, ter iti prodajat preproge! Če boš pri tem dobro zaslužil, te je menda voljna vzeti za moža?«

»Tega — še ne vem. Vsekako ne bi mogla čakati osem ali deset let, je dejala, in toliko časa bi vendar trajalo, preden se osamosvojim kot arhitekt.«

Ali naj resno gleda na te nezrele, deško prostodušne marnje, ali naj se jim smeje? Kako naj mu razloži, da se pripravlja storiti veliko neumnost, ne da bi ranila njegovo čuvstvo? Za mater je pač hudo, kadar mora spoznati, da stoji v sinovem srcu na drugem mestu, prva pa je neumno dekle.

Kristina išče in išče besede, da bi odprla sinu oči. Že ji je na misli, kaj bi mu rekla, ko se nepričakovano pokaže dobro došel pomočnik: Gerhard Meisinger stopi — prvič, odkar se poznajo — v njeno stanovanje.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič